

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII.

CELOVEC, PETEK, 30. SEPTEMBER 1977

ŠTEV. 39 (1833)

PRESEDNIK ZSO NA ZBORU IZSELJENCEV:

Preveč smo trpeli in doprinašali žrtve da bi nas sedaj ogoljufali za uspeh in priznanje naše borbe - člen 7

„Če avstrijska republika, katere državljani smo, baje ne ve za nas, kje živimo, naj pogleda v zgodovino svojih dveh nastankov, pa bo lahko ugotovila, da je mednarodni svet vedel za nas ter zaščitil naš obstoj in razvoj. Naj torej vpraša pogodbenike, katero slovensko manjšino na Koroškem so zaščitili, ko sama baje ne ve, kje živimo in nas zaradi uspelega bojkota tudi lani 14. novembra ni mogla ugotoviti. Ali pa naj vpraša svoje nacionaliste, ki so Himmlerju dali pobudo za našo izselitev in mu točno zaznamovali meje naše avtohtone naselitve.“ Tako je dejal predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ko je minulo nedeljo govoril udeležencem občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev v Globasnici. In še je poudaril: „Na vsem tem ozemlju zahtevamo pravice, ki nam grejo, ker smo si jih priborili sami, da so zapisane v mednarodnem dokumentu, ki ga nočemo zamenjati z zakonom, ki krši pogodbo, katere ne vsebuje le naših pravic, marveč je hkrati tudi osnova vzpostavitve svobodne in neodvisne republike Avstrije.“

Uvodoma je govornik menil, da vsakoletno srečanje bivših izseljencev velja obujanju spominov na težke dni, ki z oddaljenostjo vedno bolj bledijo, čeprav je upravičena in razumljiva travma, ki je ob tem strašanskem posegu v naše narodno telo še vedno nismo preživeli in nas bo navdajala verjetno vse dotlej, dokler bo pri življenju še zadnji, ki je neposredno doživel ta prvi pogrom nemških nacionalistov nad našim miroljubnim ljudstvom.

Danes, ko nas isti nacionalisti enako kakor tedaj s pomočjo države poskušajo tudi uradno zbrisati iz te naše zemlje, — je dejal predsednik ZSO — pa vse bolj spoznavamo, da gre samo za izvajanje manjšinske politike, ki jo je že leta 1920 začrtal tedanji deželni upravnik dr. Arthur Lemisch, ko je izjavil, da imajo samo dobo ene generacije časa, da iztrebijo iz Koroške ono „protikoroško“ (mišljeno slovensko) miselnost, ki je baje deželi že tolikokrat prizadejala rane, in da je koroško ljudstvo samo poklicano, da to iztrebitev izvede. Prvič smo to doživeli slovenski izseljenci, ko so nam celo še leta 1945 poskušali zabraniti vrnitev in podedovanje domov; ponovno smo to doživeli ob šolskih štrajkih v letih 1957 in 1958; še bolj pa se je nemški nacionalizem izdijal ob „Tafelsturmu“ leta 1972. Kakor vidimo, ne zastoj, marveč z uspehom: vlada je pred njim klonila in nas uradno zbrisala iz dveh tretjin avtohtonega naseljitvenega ozemlja in še v tem zoženem ozemlju prenese našo javno prisotnost le v nekaterih rezervatih izven središč, v katerih več kot 1400 let živimo in ustvarjamo in ki več kot 1400 let živijo od naše marljivosti, od dela naših rok, od znojja našega dela.

„Koroški slovenski izseljenci in z nami vsi koroški Slovenci zato nikoli ne moremo niti ne bomo sprejeli take ureditve naših življenjskih vprašanj, ki nas enostavno zanika na lastni domači zemlji. Zato zakon o narodnih skupinah vključno izvedbenih odredb ni rešitev naših vprašanj, marveč ukrep, ki nujno sili v konfrontacijo,“ je poudaril govornik.

zemlje ob Zilji, v Rožu in v Podjuni ter bi morda kazalo, da bi že v doglednem času s takim pohodom pokazali vladi, kje živimo, če drugače noče videti naše prisotnosti.

„Trpljenje in žrtve nikdar ne smejo biti brez uspeha in tudi mi nismo trpeli in doprinašali težke krvave žrtve v narodnoosvobodilnem boju zato, da bi nas sedaj ogoljufali za uspeh in priznanje naše borbe, to je za člen 7 državne pogodbe,“ je potem ugotovil predsednik ZSO. „Ne zahtevamo nič tujega, svojega pa ne damo — tudi ne listega, za kar nas poskušajo ogoljufati, namesto da bi popravili nacionalno škodo, ki nam je bila prizadejana. Tudi to namreč zahteva in vsebuje mednarodna zaščita obstoja in razvoja narodne skupnosti.“

Govornik je omenil, kongres FUENS v Železni Kapli, kjer je zastopnik urada zveznega kanclerja dr. Knittel govoril, da manjšinsko vprašanje ni nekaj statičnega, marveč ga je treba gledati in videti evolutivno. S tako tezo se strinjamo, je naglasil dr. Zwitter, vendar ob resnično sodobni manjšinski ureditvi evolucija ne sme iti vedno le nazaj na škodo manjšine, marveč iz vidika poplave škode predvsem naprej v korist zaščitene manjšine. „Zakon o narodnih skupinah pa v svoji zadnji konsekvenci pozna in ob morebitnem iz-

Opozoril je, da je po več kot 50 letih tako imenovanih „Abwehrkämpferjev“ vedno več, kar nam narekuje potrebo, da tudi koroški Slovenci organiziramo potomce izseljenih in partizanskih družin, da ne pozabijo, kako so njihovi starši in rodovi pred njimi trpeli in se borili za ohranitev in obstoj slovenskega ljudstva na domači podedovani koroški zemlji. Menil je, da bi bilo treba domove izseljencev in partizanov odlikovati s posebnim odličjem, zlasti pa bi bilo treba skleniti v neki obliki vsakoletni pohod naše mladine v kraje, kjer so bili naši ljudje izseljeni, kakor to delajo vsi narodi, ki velikih junaških ali tudi težkih dogodkov svoje zgodovine nočejo pozabiti. Tak pohod bi — kakor je dejal dr. Zwitter — vsako leto pomenil zaznamovanje naše podedovane

Slaba vest „uradne“ Koroške med obiskom novinarjev iz Slovenije

Mandat zastopnikov koroških Slovencev obstaja le tako dolgo, dokler ga priznavajo tri stranke deželnega zbora, je izjavil v sredo deželni glavar Wagner z delegacijo novinarjev iz Slovenije. S tem je tudi slovenskim novinarjem zelo plastično predočil koroško tristrankarsko „demokrataro“.

Slovenski novinarji so v terek pod vodstvom podpredsednika Društva novinarjev Slovenije Boža Kovača prispeli na 3-dnevni obisk na Koroško, kjer so bili gostje Avstrijsko-jugoslovenskega društva v Celovcu, ki je lani organiziralo podoben obisk koroških novinarjev v Sloveniji.

Že takoj prvi večer so na informacijskem razgovoru s predsednikom deželnega zbora Tillianom in frakcijskimi vodji treh strank zadeli na slabo vest koroških politikov. Ob vseh vprašanjih, ki so zadevala položaj koroških Slovencev, so odpravili vsako pristojnost (in s tem tudi odgovornost) daleč od sebe, čeprav se sicer — včasih čisto po nepotrebnem — vsi čutijo pristojne za poseganje v manjšinsko politiko.

Na celovškem radiu so slovenski novinarji med drugim zvedeli, da bodo prihodnje leto verjetno podaljšali slovenske oddaje koroškega radia dnevno za pol ure. Ni bilo pa povedano, ali bodo te oddaje tudi ob ugodnejšem času, saj so sedaj odriinjene na čas, ki je za poslušalce zelo neugoden. Glede oddajnika na Peči, ki že nekaj časa stoji, ne da bi ga avstrijske oblasti dovolile vključiti, je intendant Willner povedal, da so nadaljnji

pogovori možni šele po zaključku potrebnih meritev. Kot je bilo zvedeti od zastopnika RTV Ljubljana, pa so bile meritve opravljene že v dneh od 13. do 16. septembra, rezultati meritev pa so ob današnji tehnologiji na razpolago že po nekaj urah. Zdi se torej, da gre zadeva zopet po poti zavlačevanja, saj še sploh ni znano, kdaj se bodo pogovori spet nadaljevali. Predvsem pa je videti, da tičijo za vprašanjem politični momenti in da argumenti tehnične narave služijo bolj ali manj le za izgovor.

Tiskovni razgovor pri deželnem glavarju Wagnerju v sredo popoldne ni prinesel ničesar, česar Wagner ne bi bil že dostikrat povedal. Spet enkrat je trdil, da je Avstrija z manjšinsko zakonodajo, konkretno z zakonom o narodnih skupinah, državno pogodbo po 22 letih dokončno izpolnila. Spet je zastopal svojo tezo o „demokratični pravici do asimilacije“ (tako bi torej Slovenci na Koroškem nekega dne izginili čisto po demokratični poti, je pripomnil neki slovenski novinar). In spet enkrat je osporaval pravico izvoljenih voditeljev koroških Slovencev, da bi zastopali Slovence, češ da njihov mandat obstaja samo tako dolgo, dokler ga jim bodo tri stranke blagovolile priznavati. Šel je celo tako daleč, da se je kar sam postavil v pozicijo voditelja koroških Slovencev. Skoraj v isti sapi pa je dejal, da nezadovoljstva Slovencev z julijsko zakonodajo ne more vzeti na znanje, češ da je preveč posplošeno; Slovenci naj ga vendar podprejo v njegovem prizadevanju za novo bazo razume-

vajanju z možnostjo vedno novih „preštevanj“ nujno povzročata le razvoj nazaj do dokončne likvidacije narodne skupnosti. Zato ga tudi nikdar ne moremo priznati, zlasti ne ob izkušnjah in trpljenju izselitve in spričo procesov proti članom naše narodne skupnosti, ki so neposredno pred nami.“

Tudi v zvezi s kriminalizacijo našega boja je predsednik ZSO opozoril na kongres FUENS, kjer so predstavniki vlade zastopnikom drugih manjšin poskušali dopovedovati, da koroški Slovenci uživamo popolno enakopravnost in da veljajo za nas iste pravice kot za večinski narod. „Če je to res,“ je dejal dr. Zwitter, „potem pričakujemo, da bodo proli našim obtožencem prav tako ukiniteli vse ka-

zenske postopke, kakor so jih ukiniteli proti poznanim „Tafelstürmerjem“, ki so zakrivali številna kazniva dejanja — ne v skrbi in obrambi za obstoj svojega ljudstva, marveč z naklepom oropanja pravic slovenske narodne skupnosti iz nacionalne mrznje do nje. Koroški Slovenci in zlasti slovenski izseljenci pa vsekakor brez oklevanja in z vso odločnostjo stojimo za svojimi obtoženimi rojaki, ki niso storili nič drugega, kar delajo vse manjšine in vsi ponizani in razžaljeni, kadar gre za njihov obstoj. Koroški Slovenci pa nočemo umreti — preveč smo namreč trpeli in preveč smo dali krvavih žrtev v težki protifašistični borbi za svobodo in lepše življenje našega ljudstva!“

TUDI FUENS UGOTAVLJA:

Avstrija ni izpolnila člena 7 državne pogodbe

Letni kongres Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS) je na svojem zasedanju v Železni Kapli v dneh od 23. do 25. septembra 1977 razpravljal tudi o položaju slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji in v tej zvezi sprejel resolucijo, v kateri je rečeno:

S skrbjo je treba opozoriti na dejstvo, da se po uveljavitvi zakona o narodnih skupinah položaj obeh narodnih skupnosti doslej ni izboljšal, marveč se je situacija koroških Slovencev celo bistveno poslabšala. Tako je bila več kot dvema tretjinama slovenskega prebivalstva Koroške odvzeta pravica posluževati se slovenskega jezika pred občinskimi oblastmi, pri dvojezičnih krajevnih napisih pa je bilo avtohtono naseljitveno ozemlje zoženo celo na eno šestino. Tudi položaj gradiščanskih Hrvatov je nespremenjeno resen in ni prišlo do nobenega izboljšanja.

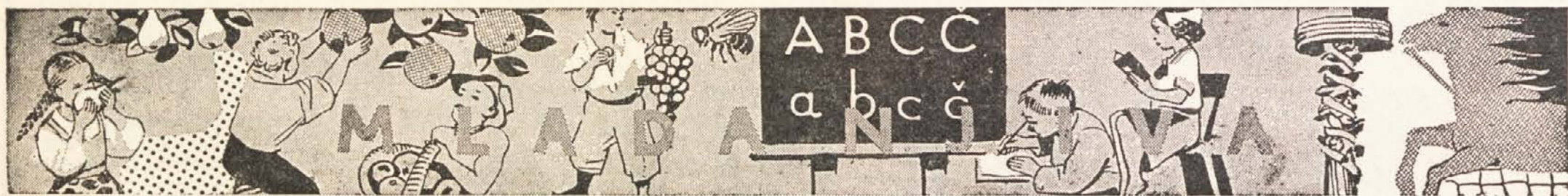
FUENS mora zato ugotoviti, da Avstrija člena 7 avstrijske državne pogodbe ni v celoti izpolnila po črki in duhu.

FUENS obžaluje, da se v tem zaskrbljujočem položaju množijo kazenski procesi proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Na podlagi te presoje kongres FUENS priznava upravičeno skrb slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji in jima ponovno izraža solidarnost v njihovih prizadevanjih za zagotovitev obstoja in svobodnega razvoja. Avstrijsko zvezno vlado FUENS prosi, da za popolno izpolnitev določil člena 7 državne pogodbe začne resna in enakopravna pogajanja s tistimi predstavniki slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji, ki so se tudi v preteklosti dosledno zavzemali za ohranitev svoje narodne skupnosti. Kongres izraža pripravljenost FUENS, da posreduje pri teh pogajanjih.

Sicer pa je pri vseh razgovorih — tako s koroškimi novinarji kot s koroškimi politikmi od Wagnerja do Guggenbergerja (ki je med drugim blestel tudi z zagotovilom, da bo v Celovcu postavil dvojezični napis tedaj, ko ga bodo postavili tudi v Ljubljani) — prihajala do izraza slaba vest, saj so se podrobnejšemu povpraševanju najraje umikali v samovšečne dialoge.

Bolj „na robu“ je bilo med obiskom govora tudi o drugih vprašanjih, ki zadevajo obe deželi. Vendar pa je vedno spet stala v ospredju manjšinska problematika, ki se je kljub trditvam koroške strani, da je vse rešeno in urejeno, izkazala kot odprto vprašanje, ki bremeni odnose in sodelovanje med Koroško in Slovenijo ter Avstrijo in Jugoslavijo tudi na vseh drugih področjih.

Strašen gost

Nekoč je bil jazbec na lovu. Na obzorju se je pričelo jasni in jazbec je hitel, da bi bil še pred sončnim vzhodom v svoji jazbini. Ljudem se jazbec ne kaže, skriva se pred psi, hodi, kjer je visoka trava in temna zemlja.

Jazbec je prišel do svojega brloga. „Brrrk, brrrk...“ je nenadoma zaslišal čuden glas.

„Kaj neki je?“ Zasplost ga je nenadoma minila. Dlaka se mu je naježila, in srce, toliko da mu ni skočilo iz prsi, tako mu je tolklo.

„Takega glasu — brrrk, brrrk — še nikoli nisem slišal... Stečem, pokličem prijatelje.“

Zveri so šle. Pri brlogu so vse položile uho na zemljo. Res, kar zemlja se je tresla:

„Brrrk, brrrk...“ Vsem se je od strahu naježila dlaka.

„No, jazbec,“ je rekel medved, „tvoj dom je, zato pojdi prvi!“

Jazbec se je ozrl: toda vsi so mu svetovali isto.

„Pojdi, pojdi! Kaj stojiš!“

Njim samim pa so se od strahu povsili repi. Za glavni vhod se jazbec ni mogel odločiti; strah ga je bilo. Začel je kopati od zadaj. Težko je kopal v kamniti zemlji. Odrgnil si je kremplje. In pokvaril je svoj lastni dom. Končno se je jazbec prikopal do prostorne spalnice. Dospel je do mehkega mahu in videl — nekaj se na njem beli. „Brrrk, brrrk...“

S prekrižanimi belimi tačkami je tu glasno smrčal beli zajček.

Zveri so se od smeha valjale po tleh. „Zajec! Poglejte, zajec! Jazbec se je ustrašil zajca!“

Ta smeh, ta sramota!

„Pa mi res ni bilo treba zbobnati vsega Altaja,“ je premišljeval zasmehovani jazbec.

„Izgini! Kdo ti je dovolil tu smrčati?“

Zajec se je zbudil. Okoli sebe je videl volkove, lisice, risa, divjo mačko, stepno ververico

Nevihite so prihajale nenadoma. Ljudi so zalotile ob okopavanju krompirja, žetju pšenice, ob pospravljanju sena.

Nebo je bilo jasno. Nihče ni slutil nič slabega. Modrina je božala oči. Na modrini sta se pasla dva puhasta oblaka, beli ovčici. Toda oblaka, beli ovčici, sta začela rasti, kot da bi se jih dotaknila čarovniška palica. Postajala sta vedno večja, objela sta se in postala en sam oblak, in ta se je širil, večal in temnel. Temnel je, se dotaknil gora na severu in segel do hribov na jugu. Začel se je pomikati čez dolino in žreti modrino neba kot velikanska zver s tisočimi glavami. Kmalu je postal črnkasto siv, kmalu je požrl tudi sonce in na dolino je legel mrak. Ljudje so se s strahom ozirali proti črnuhu, grabili seno v kopic in napejali vse moči, kolikor so jih imeli, ker so vedeli, da oblak nima usmiljenja.

Potem se je od nekod znašel veter. Nenadoma je zašumelo v

in celo poglavar medved je bil tu. Niti besede ni mogel spraviti iz sebe.

„Kar se mora zgoditi, temu ne uidem.“ Ubožec se je stisnil k zemlji — hop! jazbecu na glavo. In z glave kot z griča spet skok do ostréjša. Od belega zajčjega trebuha se je jazbecu pobelilo čelo in zadnje zajčje tačke so pustile na jazbečevih licih bele sledove.

Zverine so se smejale še glasneje.

„Zakaj se neki smejijo?“ ni mogel razumeti jazbec.

„Ej, jazbec, sezi si na čelo in na lica! Kako si se polepšal!“

Jazbec si je pogladil gobec — bel puh mu je obvisel na krempljih. Ko je jazbec to videl, se je pritožil pri medvedu.

„Ponižno se klanjam, dedek medved, poglavar. Zdoma sem bil in nikogar nisem povabil na obisk. Ko sem zaslišal smrčanje, sem se prestrašil. Vse zverine sem zaman poklical na pomoč. Zaradi njega sem si pokvaril dom. In zdaj še to: glava in lica so se mi pobelila. Krivec pa je zbežal, niti ozrl se ni. Prosim, razsodite!“

Medved je pogledal jazbeca, se odmaknil nekaj korakov, ga še enkrat pogledal in zarjovel:

„Ti se še pritožuješ? Imel si kot zemlja črn gobec in zdaj, ko se ti je pobelil, ti bodo celo ljudje nevoščljivi. Škoda, da nisem stal na tvojem mestu, pa bi sam imel bel obraz. Zares sem jezen!“

vrhovih dreves, veje so udarile druga ob drugo in debela so vztreptala ob dotiku nevidne roke.

Dolina je zažarela v modrikasto rumeni luči in v naslednjem trenutku je treščilo. Visoka, stara smreka se je preklala na dvoje in se spremenila v baklo. Tresk se je zavlekel v grmenje,

se ulile debele kaplje in med kapljami je zaragljala toča. Toča je šibala zemljo, razbijala okenske šipe, kodrala avtomobilsko pločevino. Cefrala je listje, lomila veje, glodalca drevje. Temni oblak, hudobna zver s tisočimi glavami, je jahal čez dolino in sejal razdejanje, žalost in bedo.

MAVRICA

ki je postajalo vedno globlje, vedno širše, polnilo je dolino in se prelivalo čez hrbe hribov v svet.

Ljudje so preplašeni hiteli v zaklonišča; pod skednje, v najbližje hiše, nekateri neprevidni tudi pod osamljena drevesa. Pozabili so kolikokrat udari strela v osamljena drevesa in ubije vse, kar je pod njimi.

Treščilo je vdruči. Potem so

Ljudje so s solznimi očmi gledali njegovo početje, z ovelimi rokami, ki so visele ob telesu kot mrtve. Bil so brez moči, brez upanja.

Potem je na vzhodu zatrepatala svetloba. Najprej prav slaba kot plamen sveče, potem se je širila, postajala močnejša in v oblaku se je zablestel smaragd.

Ledene kroglice so redkeje

Medveda sem videl

Ko gobe sem nabiral in daleč v gozd zašel, sem tam medveda videl — le kdo bo to verjel?

Tako sem se prestrašil, kot bil bi okamenel, domov sem urno tekkel, da bi medvedu ušel.

Brž so se zbrali lovci, da bi ujeli zver; ves gozd so prehodili, medveda pa nikjer.

Robert Hlavaty

In s težkim korakom je odhajal medved do svojega toplega, suhega bivališča.

Jazbec pa je ostal tak, z belimi pasovi na čelu in licih. Bajse se je temu že privadil in kdaj pa kdaj se celo pohvalil:

„Vidite, kako je zajec poskrbel zame. Od tedaj sva najboljša prijatelja.“

(Altajska pravljica)

Mladost je norost

Sonce se je že spuščalo v zaton in le krvavo rdeče nebo je še spominjalo na vroč poletni dan. Fantje so se lovili po gozdu. Nenadoma je Zvone zaklical:

„Fantje, pogledajte, bomba!“

Vsi so pritekli in strmeli v Zvoneta, ki je držal v roki okroglo bombo. Bila je majhna kakor jabolko. Kdo je takrat pomislil, da lahko tako majhna stvarca naredi toliko huduga.

Fantje so mislili, da jim ta mala, okrogla žogica ne more ničesar storiti. Stekli so na kamnito pot in tam začeli tolči po njej.

Nenadoma pa je močno počilo. Fantje so odskočili, le Zvone je bil prepozen. V očesu je začutil bolečino, po roki pa se mu je pocedila kri. Začel je jokati, ker se je močno prestrašil. Fantje so stekli do prve hiše in povedali, kaj se je zgodilo. Zvoneta so brž odpeljali v bolnišnico in dolgo ga ni bilo domov.

Nekega dne pa sem ga srečala na cesti, ko je šel v spremstvu matere. Na očeh je imel temna očala. Takoj sem vedela, da nikoli več ne bo videl travnikov, polj in gozdov, kjer je včasih tako rad skakal. Ena sama neprevidnost ga je kaznovala za vse življenje.

telje, zveri s kremplji, pa tudi poglavarju medvedu povem. Ne bi rad sam umrl.“

Jazbec je šel in poklical vse zverine s kremplji, ki žive na Altaju.

„Oh, v moji duplini čepi strašen gost. Kdo si upa iti z menoj?“

nikom in pred kaznijo. Zaklenil sem se v izbo, skrivil sem se pod odejo, tiščal sem obraz v pesti.

„Vse končano!“

„Kaj da je bilo končano? Bog vedi! Tako mi je bilo, kakor da sem bil nenadoma in ponevedoma treščil iz luči v temo, iz omotice v treznost, iz sanj v resničnost...“

In ob tistih urah nisem prav nič pomislil nanjo; moja bridkost je bila in usoda, pa je še videl nisem... Nisem je videl, ki je morda natanko in ob tisti uri tiščala obraz v blazino in pila sama svoje solze.

„Vse končano!...“

V

Morda bi bilo vse to, kakor se je začelo in dovršilo, le težko in mračno poglavje v dolgi zgodbi mojega življenja, če ne bi... Ampak to je tista druga zgodba, ki se je bila čudno pričela na predvečer mojega ponižanja. Lep večer je bil tisti; vzduh je bil ves opojen, zakaj slajše od pomladanskih cvetov diši jesensko venoče listje...

Nekoč sem ljubil lepega dekleta; tudi ona, mislim, da me je ljubila. Ampak vasovanje je bilo kmalu pri kraju; sam ne vem, kako se je zgodilo. Edino, kar še vidim, kadar ne morem spati in se pogovarjam s spomini, so njene obokane oči. Ne vidim jih rad; lepe oči so bile... Le tja gredo rade moje misli in tja je šel zmerom rad moj korak, kjer sem jo čakal nekoč ob zgodnjem megljenem jutru. Tako zgodaj je bilo, da ni še zvonilo svetega jutra in da še megla nisem videl, ki mi je močila obraz; v kostanjih je tiho potrkavalo; noč je bila, smehljala se je v poznem spanju, rahlo je že zavzdihnila; v nji sem bil jaz sam, v mojem srcu čista ljubezen. Ko je rumena zarja razmeknila megle nad kostanji, so zaškripale duri, previdno so zahreščali urni koraki na pesku. Prišla je, zavita v dolgo belo ruto, v belem spodnjem krilu; izza rute so gledali kuštravi črni lasje; izza krila gole noge v pisanih sandalah; ves zaspan je bil obraz, oči so bile rosne. Nato sva sedela na lesen klop, pod kostanjem, tam za zidom... Tam je zdaj moja kapelica, tam zdaj moj

spomin na lepoto čiste mladosti. Vselej sem romal tja, kadar me je zaboleta samota v srcu; in tudi takrat sem romal tja — sam črni angel me je vodil za roko.

Rahlo je šumelo v kostanjih, rahlo šepetanje spominov. „Kaj si to ti? Dolgo si odlašal, kod si se mudil?“ — Na klopi je sedela ženska.

Vsa v črno je bila oblečena, obraz pa je bil tako bel, da se je svetil, kakor od mesečine obžarjen. Stal sem tam, strmel sem nanjo; počasi je okrenila glavo, nasmehnila se je mirno in je gledala z velikimi črnimi očmi naravnost name.

„Kaj ne bi stopili bliže?“

Tudi njen glas je bil ves miren, mehak, smehljajoč.

„Zdi se mi, da me ne poznate več?“

Zdaj je bila ženska; ko sem jo poznal, je bila otrok. Drobna, bled otrok z velikimi, zamišljenimi očmi. Kadar sva se po mračnem parku, pod rahlo šumečimi kostanji izprehajala z njeno sestro, s tistim lepim dekletom, ki sem ga takrat ljubil, se je včasih nenadoma prikazala čisto blizu naju, tiha kakor senca, in je spet kakor senca ugasnila v mraku; nama se je zdelo, da naju ne vidi in ne sliši. Nihče se ni takrat veliko zmenil zanjo; premalo je bila vesela, da bi se igrali z njo, preveč je bila samotna in resna, da bi jo ljubkovali. Šepala je nekoliko in včasih sem jo videl, ko je z mirnim globokim očesom gledala na otroke, ki so se vreščaje podili po pesku. Tako je rasla v samotni in mraku — in kakor mrak in samota je še zdaj ležalo na njenem belem, ozkem obrazu.

„Nisem vas spoznal, Olga!“

„Dolgo je že!“

Ponudila mi je v pozdrav svojo tenko, mrzlo roko — s tako mirno, milostno kretnjo, da sem se globoko sklonil, zato da bi poljubil milostni kraljici te ozke, tenke prste; ni umeknila roke, ko sem se je dotaknil z ustnicami, kakor da je vajena vdanosti...

„Dolgo je že, gospod Malinovec, dolgo od tistih časov, ko ste se izprehajali pod temi kostanji! Spominjam se še dobro... jako ste se postarali!“

Prestrašil sem se tako zelo, kakor da me je kdo razgalje-

nega videl, ob grehu zalotil. Z nespametno frazo sem hotel prikriti svoj strah.

„Res je, človek se izpreminja z leti, ampak vsak človek drugače; jaz sem se postaral, vi pa...“

Toliko zaničevalne samozavesti je bilo v njenem nasmehu in njenem pogledu, da sem obmolknil.

„Lepša da sem nego takrat, to ste hoteli povedati... kakor da bi rekli: o travnik, kako si ti zelen! Gospod Malinovec: kaj je travniku treba, da ga častite?“

Iztreznile in umirile bi me bile te hladne besede, da niso bile tako hudo resnične. O, da je bila le senca koketnosti v njeni lepoti, takoj bi bil ugledal tisto senco, takoj bi jo bil zgrabil! Ali na tistih belih licih, v tistih široko odprtih, temnih očeh z dolgimi črnimi trepalnicami ni bilo ne koketnosti, ne prešernosti in ne bridkosti — le samota in mrak. Za tem mrakom in za to samoto pa sem videl kakor za temnim zagrinjalom globoko, neutешljivo, večno bolešt. Moje srce se je stisnilo, zaprosilo je in zaječalo, vdalo se takrat za zmerom.

Nikoli nisem mislil drugače, nego da je vsa ljubezen le iskanje. Ljubezen je v mojem srcu — kam bi jo pretil, komu bi jo dal? A v mojih najtišjih sanjah je tista ženska, ki je vredna vseh mojih misli in vse moje krvi. Kdo je? Kje je? Ni je! — Ampak na vseh teh obrazih, ki jih vidim in ki jih ljubim — in tudi zato jih ne ljubim na vse večne čase. Kaj sem jaz kriv, če ta ali oni obraz ni izpolnil mojih sanj? Ali ni krivica, če mi slepec očita nezvestobo? Narobe — zvest sem bil! Tista lepota iz sanj je popolna; jaz sem ljubil njene nepopolne dele, ampak po vrsti, kakor se spodobi. Nezvest bi bil, da sem ostal pri enem samem delu ter na vekomaj zadremal ob njem.

Nenadoma sem jo ugledal, tisto lepoto, vsa, kakor je bila od nekdaj v mojih sanjah. Trepetal sem pred njo, strah me je bilo, — a vse tisto ni bila ljubezen. O neznanu lepoti, ki živi v hrepenenju, je mogoče sanjati ljubiti je ni mogoče.

(Dalje v prihodnji številki)

Referat predsednika ZSO dr. Francija Zwittera na kongresu FUEV

Die Republik Österreich hat nach mehr als zwanzigjähriger Säumigkeit am 7. Juli 1976 das Gesetz über die Rechtsstellung von Volksgruppen in Österreich, das sogenannte Volksgruppenengesetz beschlossen, das mit 1. Febr. 1977 in Geltung und am 1. Juli 1977 in Wirksamkeit getreten ist. Dies geschah mit der Erlassung der dazugehörigen Verordnungen über die Volksgruppenbeiräte sowie über die Bestimmung von Gebietsteilen, in denen topographische Bezeichnungen in deutscher und slowenischer Sprache anzubringen sind, über die Bestimmung der Gerichte, Verwaltungsbehörden und sonstigen Dienststellen, vor denen die slowenische Sprache zusätzlich zur deutschen Sprache als Amtssprache zugelassen wird und schließlich über die Festsetzung der slowenischen Bezeichnungen für Ortschaften.

Die Regierung und die Politiker und insbesondere die österreichischen Medien versuchen die damit getroffene Volksgruppenregelung als in der Welt einzig dastehende, fortschrittliche und demokratische Regelung hinzustellen. Es erscheint daher geradezu widersinnig und wider natürlich zu sein, daß die Kärntner Slowenen — die einzige Volksgruppe, für die das Volksgruppenengesetz bisher in Wirksamkeit getreten ist — diese Regelung ablehnen und dem Gesetz sowie den Verordnungen die Anerkennung verweigern. Dies ist auch der Vorwurf der Regierung und der Medien, der immer wieder auftaucht, daß die Führung der slowenischen Volksgruppe angeblich keine Regelung will, und aus bestimmten, ihr verschiedentlich unterstellten Gründen, die letzten Endes auf den Vorwurf mangelnder Loyalität und Staatstreue hinauslaufen, geradezu den Interessen der slowenischen Volksgruppe entgegen wirke.

Es sei mir daher gestattet, einige Aspekte kurz aufzuzeigen, warum die slowenische Volksgruppe — und wohl auch keine andere, die es mit den eigenen Anliegen ernst meint — eine solche Regelung ablehnen muß.

I.

Im Zusammenleben der Völkergemeinschaften setzt sich immer mehr der Grundsatz durch — ja es gilt in den zwischenvölkischen, zwischenstaatlichen und nicht zuletzt auch in den Beziehungen innerhalb der verschiedenen Gesellschaftsformen die Norm, daß die betroffene Gesellschaft, der betroffene Staat und das betroffene Volk selbst am besten wissen, was ihnen nützt und was ihnen schadet, daß sie selbst den eigenen Weg, die Art ihrer politischen Willensbildung und die Regelung ihrer Lebensform wählen und daß daher eine Einmischung und vor allem eine Aufrängung bestimmter Systeme und Regelungen unstatthaft, ja den modernen Prinzipien des Zusammenlebens zuwider läuft.

Dies gilt natürlich auch für die Volksgruppe: nur sie selbst kann und muß darüber entscheiden, welcher Weg, welcher Schutz für die Sicherung ihres Bestandes und insbesondere für die Ermöglichung ihrer Entfaltung notwendig ist. Es ist ohne weiteres möglich, daß eine Volksgruppe etwas für richtig und opportun findet, was eine andere als ihren Lebensinteressen entgegenstehend ablehnen muß.

Es sind daher Kritiken und Raterteilungen, auch wenn sie von noch so erfahrenen Staatsmännern oder auch von noch so verdienten Minderheitenpolitikern stammen, für eine andere Volksgruppe nicht unbedingt am Platze. Jede Volksgruppe ist souverän und muß als gleichberechtigtes nationales Subjekt nur selbst darüber entscheiden können, wie sie sich ihren Schutz, das heißt die Sicherung ihres Bestandes und die Entfaltung ihrer Lebensrechte und Lebensinteressen vorstellt.

Eine Politik der vollendeten Tatsachen, wie sie die Regelung durch das Volksgruppenengesetz ohne Einvernehmen mit der betroffenen slowenischen Volksgruppe darstellt, läuft aber diesem Grundprinzip der zwischenvölkischen Beziehungen grundsätzlich entgegen, negiert die Volksgruppe als Träger ihrer ureigensten Rechte und kann somit kaum brauchbare Lösungen, insbesondere in einer so diffizilen, geschichtlich belasteten Frage, wie es das Problem der slowenischen Volksgruppe in Kärnten ist, bringen und bringt es auch nicht.

II.

Ein zweites, allgemein anerkanntes, weil aus der Natur der Sache sich ergebendes Prinzip des Volksgruppenrechtes ist, daß mit der rein formalen Demokratie, wonach die Mehrheit entscheidet, Minderheitenprobleme nicht gelöst werden können.

Eine Minderheit kann sich nämlich als Minderheit zahlenmäßig niemals gegen die Mehrheit durchsetzen und ist daher eine Minderheiten- oder Volksgruppenregelung auf Grund der zahlenmäßigen Größe, der Verbreitung ihrer Angehörigen und ihres größenordnungsmäßigen Verhältnisses zum Mehrheitsvolk und insbesondere auf Grund einer Abstimmung nach der zahlenmäßigen Stärke oder besser gesagt zahlenmäßigen Schwäche einer Minderheit, wie dies am 14. November 1976 durch die sogenannte Sprachenermittlung, in Wirklichkeit Minderheitenfeststellung geschehen ist, für jede und somit auch für die slowenische Volksgruppe absolut unannehmbar.

Der Boykott dieser Zählung durch die slowenische Volksgruppe war daher in jeder Hinsicht berechtigt und notwendig.

Wenn der österreichische Gesetzgeber und die österreichische Regierung die auf Grund des Boykottes absolut unbrauchbaren Resultate dieser Zählung trotzdem als Grundlage für die Regelung der seit Jahrzehnten ungeklärten Lebensfragen der slowenischen Volksgruppe in den Verordnungen zum Volksgruppenengesetz zur Grundlage genommen haben, zeigt und beweist dies nur, daß man unter dem Mantel eines formal-demokratischen Vorganges etwas anderes bezwecken und erreichen wollte — nicht den Schutz der Volksgruppe durch Regelung der offenen Fragen, sondern letzten Endes die sta-

listische Liquidierung der Volksgruppe. Es ist nämlich weder im Volksgruppenengesetz, noch im novellierten Volkszählungsgesetz festgelegt, daß die Regelung der Lebensinteressen der Volksgruppe endgültig ist, sondern man hat offensichtlich die Absicht, die Volksgruppenregelung immer wieder der jeweiligen ethnischen Szene, wie man sich seit neuestem ausdrückt, anzupassen, d. h. den Volksgruppenschutz als solchen sowohl hinsichtlich der Rechtslage, als auch hinsichtlich seines territorialen Bereiches auf Grund weiterer geheimen Erhebungen der Muttersprache, die ja nach dem Gesetz immer wieder angeordnet werden kann, immer mehr einzuschränken.

Ich bin mir bewußt, das dies ein gravierender Vorwurf ist, aber wer die Geschichte der Kärntner Minderheitenpolitik kennt, der weiß, daß in der Minderheitenpolitik in Kärnten nach wie vor der Grundsatz gilt, den am 25. November 1920, also kaum sechs Wochen nach der Volksabstimmung, der damalige Landesverweser Dr. Arthur Lemisch in der Festsitzung des Kärntner Landtages geprägt hat:

„Nur ein Menschenalter haben wir Zeit, diese Verführten (gemeint sind jene Kärntner Slowenen, die festhaltend an ihrem Volkstum vom Recht der Selbstbestimmung Gebrauch gemacht haben) zum Kärntnerum zurückzuführen; in der Lebensdauer einer Generation muß das Erziehungswerk vollendet sein. Das werden nicht die Behörden und die Regierung machen können, das Kärntner Volk selbst muß es befolgen; Haus, Schule und Kirche müssen sich am Heilungswerk beteiligen.“

Was die öffentliche Verwaltung hinsichtlich der Schule tun kann, wird sie tun, und zwar bei aller Rücksichtnahme auf die durch den

satz des modernen Volksgruppenrechtes, daß die rein formelle Gleichberechtigung mit dem bloßen Schutz gegen die Diskriminierung zur Sicherung des Bestandes der Volksgruppe allein nicht genügt, sondern muß der Volksgruppe auch ihre Entfaltung durch eine entsprechende Förderung auf allen Gebieten des modernen Gesellschaftslebens gewährleistet sein.

So kommt der bekannte jugoslawische Politiker und Gesellschaftswissenschaftler Edvard Kardelj in seiner groß angelegten Analyse der Geschichte der slowenischen Nation unter dem Titel „Die nationale Frage der Slowenen“ (in Deutsch herausgegeben unter dem Titel „Die Vierteilung“) unter anderem auch zur abschließenden These: „Sollen Nationen freundschaftlich und konstruktiv nebeneinander (und miteinander) leben, dann müssen sie die volle Freiheit zur Entwicklung aller ihrer nationalen Qualitäten besitzen“ (Die Vierteilung, Wien, 1971, Seite 261)

Der Schutz der Erhaltung der Volksgruppen und die Sicherung ihres Bestandes, die laut § 1 Ziel des Volksgruppenengesetzes sind, genügen somit nicht und entsprechen keineswegs den Grundsätzen eines modernen Volksgruppenrechtes.

Der Schutz des Bestandes der Minderheit allein bedeutet höchstens eine Konservierung der Minderheit, was praktisch letzten Endes den Reservaten bzw. Reservationen, wie wir sie in Amerika und Kanada kennen, gleichkommt. Der Schutz des Bestandes der Minderheit allein ohne Förderung ihrer Entfaltungsmöglichkeiten, also ihre Konservierung, mag wohl für eine Minderheit genügen, die lediglich ihre folkloristischen, musealen Eigenschaften behalten will, nicht aber für eine Minderheit, die gleichberechtigt in der Gesellschaft, die sie umgibt und

schon die Änderung der Gemeindeform im Jahre 1972 ein Schlag gegen die Minderheit und hat dies die Volksgruppenpolitik, wie sie in den die Volksgruppe betreffenden Gesetzen vom 7. Juli 1976 und den dazu gehörenden Durchführungsverordnungen zum Ausdruck kommt, neuerlich bewiesen. Wenn man nun fragt, was die Minderheit denn noch will, und dabei auf ihre im Bemühen um die Selbsterhaltung gegründeten Vereine und kulturellen und wirtschaftlichen Aktivitäten hinweist, die wohl deutlich ihre Präsenz auf dem angestammten Gebiet beweisen, kann darauf nur eine Antwort gegeben werden: die autochthone slowenische Volksgruppe will nicht nur geduldet, sondern als gleichberechtigt in jeder Hinsicht auch nach außen anerkannt werden.

V.

Wenn ich am Anfang als ein Grundprinzip des modernen Volksgruppenrechtes den Grundsatz hingestellt habe, daß die Volksgruppe als selbständiges nationales Subjekt souverän sich ihren eigenen Weg suchen darf, so gilt selbstverständlich auch das Prinzip, daß die Volksgruppe sich selbst ihre legitimen Vertreter auswählen muß und diese als ihre legitimen Vertreter auch anerkannt werden müssen. Dieser Grundsatz galt schon in der Zeit der Minderheitenkongresse, die innerhalb des Völkerbundes nach dem 1. Weltkrieg tätig waren, dies gilt auch heute in den beiden größten internationalen Volksgruppenorganisationen, sowohl in der „Föderalistischen Union europäischer Volksgruppen“ als auch im „Internationalen Verband zum Schutz bedrohter Sprachen und Kulturen“. Es können somit nur die von einer Volksgruppe selbst gewählten Vertreter die Interessen der Volksgruppe vertreten und muß mit dieser Vertretung der Volksgruppe über die Regelung geredet werden, nicht aber mit einem von der Regierung zu diesem Zwecke geschaffenen, von ihr zu bestellenden, somit von ihr bevormundeten und ihr genehmen Volksgruppenbeirat.

All dies sind Aspekte und Gründe, warum die slowenische Volksgruppe das Volksgruppenengesetz ablehnt und die sogenannten Volksgruppenbeiräte nicht beschickt.

Ich will mich in die weiteren Details des nicht zufriedenstellenden Volksgruppenengesetzes nicht einlassen und auch nicht näher darauf eingehen, daß die geschilderte Regelung auch nicht dem Geist und Buchstaben der Minderheitenbestimmungen des Staatsvertrages entspricht und sogar eine Revision dieser Bestimmungen darstellt. Es kommt ja schließlich selbst im Gesetzestext des Volksgruppenengesetzes und den Verordnungen nirgends explizite zum Ausdruck, daß es eine Durchführungsverordnung des Artikels 7 des Staatsvertrages, der ja nur für die slowenischen und kroatischen Minderheiten in Kärnten, des Burgenlandes und der Steiermark und nicht wie das Volksgruppenengesetz für sämtliche Volksgruppen in Österreich gilt, darstellt. Es dürfte wohl nur im Sinne der früher zitierten Erklärung des seinerzeitigen Landesverwesers Dr. Lemisch interpretiert werden, wonach die Behörden, Regierung und insbesondere das Kärntner Volk das „Erziehungswerk“ bei aller Rücksichtnahme auf die durch den Friedensvertrag geschützte Minorität vollenden und sich am „Heilungswerk“ beteiligen müssen.

Ich möchte ausdrücklich betonen, daß die slowenische Volksgruppe in Kärnten und ihre Vertretung loyal zur Republik Österreich sich bekennen und mit der Regierung konstruktiv an der Regelung ihrer Lebensfragen mitwirken wollen. Wir stimmen nämlich in diesem Punkte mit dem Außenminister Dr. Pahr überein, der erklärt hat, daß Konflikte durch Gewaltanwendung nicht lösbar sind und daß Kompromisse aller Beteiligten und das Miteinanderreden der einzige Weg einer friedlichen — und wir wünschen auch einer zufriedenstellenden — Regelung wären.

Wenn der Grundsatz gelten soll, den der Landeshauptmann von Südtirol Dr. Silvius Magnago auf dem vorletzten Kongress der FUEV geprägt hat, daß der Schutz der Minderheiten ein nationales Interesse des Staates darstellt, und daß somit in den nationalen Interessen des Staates auch der Schutz der örtlichen, sprachlichen Minderheiten inbegriffen ist, dann ist es unverständlich, daß man in der heutigen Zeit der UNO-Charta der Menschenrechte, der Europäischen Konvention über die Erhaltung der Menschenrechte und Grundfreiheiten und der Grundsätze über den Schutz der Minderheiten, wie sie in den Schlußakten der Konferenz über die Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa von Helsinki zum Ausdruck kommen, gesetzliche Regelungen schafft, die der Erfüllung völkerrechtlicher Verpflichtungen nach Treu und Glauben nicht entsprechen und eine Volksgruppe auf ihrem autochthonen Siedlungsgebiet in ihren Rechten sowohl hinsichtlich des sachlichen als auch örtlichen Geltungsbereiches wesentlich einschränkt. Es ist nämlich nicht zu übersehen, und damit möchte ich abschließen, daß durch die derzeitige Regelung das autochthone Siedlungsgebiet der slowenischen Volksgruppe in Kärnten hinsichtlich der Sprachenregelung auf ein Drittel und hinsichtlich der Ortschaftenregelung sogar auf ein sechstel eingeschränkt wird und daß durch diese Regelung die bisherige Rechtsstellung der slowenischen Volksgruppe in Kärnten hinsichtlich der Minderheitenrechte wesentlich verschlechtert wurde. Das sind die wichtigsten Aspekte, warum die slowenische Volksgruppe in Kärnten eine solche Regelung nicht anerkennen kann und ablehnen muß.

Ich möchte aber zum Schluß noch einmal betonen, daß die zentralen Organisationen der Kärntner Slowenen als legitime Vertretung der slowenischen Volksgruppe jederzeit zu einer konstruktiven Zusammenarbeit im Sinne der oben ausgeführten Grundsätze im Interesse einer zufriedenstellenden Regelung ihrer Lebensfragen und damit nicht zuletzt im Interesse der überaus notwendigen Befriedung im Lande bereit sind.

Grundsätze und Aspekte eines modernen Volksgruppenrechtes

Friedensvertrag geschützte Minorität. Was aber die Kirche hinsichtlich der Reinigung des öffentlichen Geistes beitragen kann, uns von jenem widerkärntnerischen Denken zu befreien, das dem Lande so unheilvolle Wunden geschlagen, das muß die kirchliche Gewalt besorgen, wir können nur raten und fördern.

Die Kultur des deutschen Volkes hat Kärnten zur südlichen Mark gemacht, die Kultur Mitteleuropas gegenüber südlicher Hyperkultur soll es und wird es auch schaffen, mitzuhelfen, daß Kärnten ungeteilt bleibt. Mit deutscher Kultur und Kärntner Gemüchlichkeit wollen wir, wenn Schule und Kirche das ihre tun, in einem Menschenalter die uns vorgesteckte Arbeit geleistet haben.“

Damit war das Programm für die Germanisierung der Kärntner Slowenen und die Richtschnur für die künftige Minderheitenpolitik gegeben. Die Erfolge dieses „Erziehungswerkes“ lassen sich am besten an den Zahlen der amtlichen Volkszählung von 1923 bis 1971 ablesen.

Andererseits ist es eine geschichtliche Tatsache, daß offensichtlich in Befolgung des zitierten Grundsatzes für die Kärntner Minderheitenpolitik, das „Erziehungswerk“ müsse das Volk selbst vollenden, sämtliche Parteien des Mehrheitsvolkes in der ersten Republik einzig in dieser Frage immer einig waren und stets gemeinsam gegen die Interessen der slowenischen Volksgruppe gehandelt haben.

Die sogenannte Dreiparteienvereinbarung vom 1. Juli 1976 in der Volksgruppenfrage ist daher nichts anderes als die Rückkehr zur seinerzeitigen Minderheitenpolitik nach den Richtlinien, die sie in der zitierten Erklärung des seinerzeitigen Landesverwesers Dr. Lemisch zum Ausdruck kommen.

Daher ist die sogenannte Dreiparteienvereinbarung in der Frage des Volksgruppenschutzes auch kein Ausdruck einer demokratischen Regelung, was immer wieder glaubhaft zu machen versucht wird, sondern bedeutet diese Einigung auf das Mindestmaß des Volksgruppenschutzes mit dem Ziel seiner weiteren Einschränkung im Gegenteil einen ausgesprochenen Mißbrauch der Demokratie, weil eine geschlossene nationalistiche Front der Mehrheit gegen die der nicht nur zahlenmäßig, sondern auch in der Gesellschaftswirklichkeit beeinträchtigten Minderheit auf Grund der internationalen und verfassungsrechtlichen Schutzbestimmungen zustehenden Rechte zu Felde zieht. Dies muß selbst Bundeskanzler Kreisky zugeben, wenn er erklärt, daß er Parteienverhandlungen in der Atomfrage ablehne, weil er „schlechte Erfahrungen“ mit der Parteienvereinbarung in der Minderheitenfrage gemacht hätte, die keine Befriedung der Minderheit, sondern lediglich eine minimale Lösung gebracht hätte.

Es ist daher verständlich, daß sich die betroffene Volksgruppe gegen eine derartige Minimallösung ihrer Lebensfragen demonstrativ zur Wehr setzt, und es dürfte wohl so lange zu keiner Beruhigung und Befriedung kommen, solange hinsichtlich der Frage der Sicherung des Bestandes und der gleichberechtigten Entfaltung der Volksgruppe nicht wenigstens eine Lösung im annehmbaren erträglichen Ausmaß erfolgt.

III.

Es ist weiter allgemein anerkannter Grund-

in der sie lebt, leben, bestehen und sich weiterentfallen will.

Das Volksgruppenengesetz hat aber, wie bereits erwähnt, lediglich die Erhaltung und Sicherung des Bestandes der Volksgruppe zum Ziel und würde seine Annahme praktisch die Resignation der Minderheit bedeuten. Die slowenische Volksgruppe in Kärnten will aber nicht resignieren, d. h. sie will ihre Bemühungen um ihre allseitige Entwicklung und Entfaltung nicht aufgeben, sondern sie will nicht nur ihren Bestand gesichert sehen, sondern sich als gleichberechtigtes nationales Subjekt auch in der modernen Gesellschaft, somit in der heutigen politischen Szene weiterentwickeln und weiterentfallen können.

Zur Weiterentwicklung und Weiterentfaltung aber ist ihre volle Anerkennung in sämtlichen Lebensbereichen auf ihrem autochthonen Siedlungsgebiet notwendig. Die Toleranz, das Dulden der Minderheit durch die Mehrheit allein genügt nicht; man muß die Minderheit als gleichberechtigt in die Gesellschaft aufnehmen, integrieren, ihr die Teilnahme und das Teilhaben am gesellschaftspolitischen, kulturellen, sozialen und wirtschaftlichen Geschehen zuerkennen und ermöglichen, kurz man muß sie als gleichberechtigt behandeln und fördern.

IV.

Es ist nämlich nicht zu übersehen — und ich komme zu einem weiteren Grundsatz des modernen Volksgruppenrechtes — daß der Schutz und insbesondere jeder international verankerte Schutz der Minderheiten, wie er auch im Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages vom 15. Mai 1955 zum Ausdruck kommt, auch die Komponente der Wiedergutmachung enthält.

Ich zitiere in diesem Zusammenhang wiederum Edvard Kardelj aus seinem Interview in der Wiener Zeitschrift „Profil“ in der Nummer vom 23. November 1976, „daß die Geschichte keine Selbstassimilierungen insbesondere bei autochthonen Minderheiten kennt“.

Dies gilt für die slowenische Volksgruppe in Kärnten im Hinblick auf die genocide Volksgruppenpolitik des nationalsozialistischen Regimes gegenüber den Kärntner Slowenen mit der gewaltsamen Aussiedlungs- und Ausrottungspolitik noch besonders, zumal der Artikel 7 auch als eine Anerkennung und Belohnung des antifaschistischen Kampfes der Kärntner Slowenen auf der Seite der alliierten und assoziierten Mächte gewertet werden muß.

Wenn man nun heute mit einem modernen Ausdruck von der ethnischen Szene spricht und erklärt, daß sich diese gewandelt hat, so darf nicht übersehen werden, daß sich auch die politische Szene in der gleichen Zeit wesentlich gewandelt hat und die Volksgruppe auch in dieser neuen politischen Szene der heutigen Industriegesellschaft gleichberechtigt existieren und sich entfalten können muß. Man kann sie daher nicht aus den politischen, kulturellen und wirtschaftlichen Zentren entfernen und in der Peripherie in einer Art von Reservationen vom allgemeinen gesellschaftlichen Geschehen ausschließen.

Auch unter diesem Gesichtspunkt ist das Volksgruppenengesetz vom 7. Juli 1976 mit den Durchführungsverordnungen vom 31. Mai 1977 für eine aktive und lebenswillige Volksgruppe unannehmbar. Unter diesem Gesichtspunkt war

Pismo krajevnih slovenskih organizacij in ustanov občine Železna Kapla županu Lubasu

V okviru 25. kongresa federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS), ki je na povabilo Narodnega sveta koroških Slovencev in Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem zasedal v hotelu „Obir“ v Železni Kapli, so predstavniki krajevnih slovenskih organizacij in ustanov v občini Železna Kapla — Posojilnica, Kmečko-gospodarska zadruga, SPD „Obir“, SPD „Zarja“, krajevni odbor Katališke mladine, k. o. Narodnega sveta koroških Slovencev, k. o. Zveze slovenske mladine, krajevno zaupništvo Zveze slovenskih organizacij in k. z. Zveze slovenskih žena — predali kapelškemu županu Josefu Lubasu peticijo z zahtevo, da se uvede dvojezičnost na vseh področjih javnega življenja v občini. Vsebinsko pisma objavljamo v celoti:

Deželni in državni organi se do sedaj zoperstavljajo, da bi raziskali in upoštevali resnično narodnostno razmerje na dvojezičnem ozemlju in s tem tudi na območju občine Železna Kapla-Eisenkappel. Nasprotno, to so preprečili zavestno z jezikovnim štetjem, ki so ga izvedli v obliki, ki nasprotuje ustavi. Zaradi tega se obračamo na Vas, gospod župan, ki razmere na območju Vaše občine točno poznate in ki ste se sami označevali kot prijatelja in razumevajočega dobrohotnega pospeševalca slovenske narodnosti. Upamo, da boste storili Vi, ki izvajate funkcijo župana v demokratični državi, iz odgovornosti in obveznosti, ki je s tem povezana, to, kar so državni in deželni organi do sedaj zabranili: da boste skrbeli za to, da bo izveden člen 7 avstrijske državne pogodbe vsaj na območju, za katerega ste Vi pristojni.

V trenutni situaciji Vas opozarjamo predvsem na odstavek 3 člena 7, ki med drugim zahteva dvojezične topografske napise v uravnih in sodnih okrajih s slovenskim ali mešanim prebivalstvom. K topografskim napisom spadajo

kož znano tudi napisii na javnih poslopih. Zato v smislu ustavnega določila člena 7 § 3 državne pogodbe z dne 15. maja 1955, zvezni zakonski list št. 152, ki določa, da se v sodnih in upravnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom dopusti slovenski ali hrvaški jezik dodatno k nemščini kot uradni jezik in da se v takih okrajih označbe in napisi topografskega značaja sestavijo tako v slovenskem ali hrvaškem jeziku kakor v nemščini, in so torej okrajji, v katerih je slovenski jezik dopuščen dodatno k nemščini kot uradni jezik, in okrajji, v katerih naj so označbe in napisi topografskega značaja sestavljeni tako v slovenskem jeziku kakor v nemščini v smislu ustavnega določila člena 7 § 3 državne pogodbe istovetni in skladni

z a h t e v a m o

1.) da se predlaga okrajnemu glavarstvu Velikovec/Völkermarkt kot organu posredne zvezne uprave, da v smislu §§ 44 (1) in 53 (17a in 17b) zakona o redu cestnega prometa (StVO) sestavi in namesti na začetku in koncu zazidanega

krajevne območja trga Eisenkappel/Železna Kapla dvojezične krajevne napise, to je v nemškem in slovenskem jeziku;

2.) da se predlaga pristojnim zveznim in deželnim oblastem, da namestijo na svojih uradih, ki se nahajajo v Železni Kapli, dvojezične napise;

3.) da se spričo dejstva, da v smislu ustave manjšinske zadeve spadajo v kompetenco zveze, v okviru dejavnosti kot organa posredne zvezne uprave namestijo dvojezični napisi na poslopje občinskega urada, na poslopih glavnih in osnovnih šol v občini, na poslopih občinskega otroškega vrta ter na poslopih javnega občinskega kopaljšča;

4.) da se v okviru lastne pristojnosti postavi na začetkih kraja Železna Kapla/Eisenkappel dvojezične krajevne napise: „Willkommen in Eisenkappel — Dobrodošli v Železni Kapli“; ter dvojezične napise v vseh krajih tržne občine Eisenkappel/Železna Kapla.

Radi bomo pripravljene sodelovati pri postavitvi teh napisov skupno z nemškogovorečo narodno skupnostjo iz Železne Kaple/Eisenkappel — morda v obliki slavnosti celotne občine. To bi bil dejanski korak k spravi in pomiritvi, k čemur Vi, gospod župan, in deželni glavar vedno spet tako zelo vzpodbujata. Predvsem pa bi bil to dejansko demokratičen korak, ki bi stalno opozarjal organe na državni in deželni ravni na neizpolnjene ustavne obveznosti do slovenske narodne skupnosti. V tem smislu bi mogli biti dvojezični občinski napisi pomožni ukrepi za premostitev do fisticga časa, ko bo Železna Kapla/Eisenkappel končno dobila dvojezične krajevne napise, ki nam pristojajo po avstrijski državni pogodbi ter drugih mednarodnih določilih, ki so zajamčena v avstrijski ustavi.

Hkrati Vam sporočamo, da bomo to naše pismo izročili s prošnjo, da nas podprete v naših zahtevah, tudi trenutno v Železni Kapli zasedajočem kongresu FUENS.

Na koncu so podpisniki pisma „v zaupanju v demokratično miselnost in odgovornost“ župana Lubasa izrazili pričakovanje, da bodo njihove zahteve izpolnjene do 30. novembra 1977.

Izšel cenik za zimski turizem 1977-78

Koroški tujskoprometni urad je pred nedavnim izdal cenik za zimsko sezono 1977/78, v katerem je zajetih blizu 700 hotelov, penzionov in drugih gostišč na Koroškem. Novi cenik ima naklado 50.000 komadov. Ta cenik ima letos neke novosti in posebnosti. Tako bo seznam vsebine s splošnimi pripombami preveden v štiri jezike, v katere, iz „Kärntner Pressediensta“ iz katerega povzemamo to vest, ni razvidno, pač pa je povedano v štirih najpomembnejših jezikih za Koroško. Nadalje vsebuje ta cenik spisek brošur in turističnih informacij, kakor tudi pregledno panoramsko karto s seznamom plačilnih sredstev (Check-Liste) in sploh vse tisto, kar nudi zimski šport turistom na ozemlju Koroške. V tem novem spisku, ki obsega 52 strani bodo navedena vsa zimskošportna gostišča iz vseh krajev dežele z imeni, telefonskimi številkami, ki jih nudijo in pa seveda s cenami za sobe in penzione.

Interesenti, ki se zanimajo, kaj nudi koroški zimski turizem svojim gostom in bi radi imeli ta cenik, naj povprašajo pri deželnem turističnem uradu (Landesfremdenverkehrsamt für Kärnten), Kaufmannsgasse 13, 9020 Celovec-Klagenfurt, ki jim bo radevolje posredoval ta cenik.

Zveza kulturnih organizacij Slovenije v sodelovanju z raznimi revijami in časopisi razpisuje

6. srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov

ki bo v soboto in nedeljo 4. in 5. februarja 1978 v Gradišču v Slovenskih goricah.

Na srečanju lahko sodelujejo pesniki in pisatelji začetniki, ki še niso izdali (razen v samozaložbi) nobenega svojega dela.

Posamezni kandidati lahko sodeluje z največ tremi prispevki v slovenskem jeziku, napisanimi s pisalnim strojem v treh izvodih. Posamezen prispevek v prozi ne sme biti daljši kot:

za črtico tri strani, za esej deset strani, za novelo petnajst strani, da gledališki tekst šestdeset strani, za roman sto strani, v poeziji pa ne daljši kot dve strani (prispevki naj bodo pisani le po eni strani lista).

Kandidati morajo svoje prispevke poslati na Slovensko prosvetno zvezo, Celovec, Gasometergasse 10, najkasneje do 1. decembra 1977 (za srečanje pesnikov in pisateljev).

Vse poslano prispevke bo poslala strokovna komisija, ki jo bo imenoval organizacijski odbor Zveze kulturnih organizacij Slovenije. O rezultatih razpisa bo organizacijski odbor neposredno obvestil le izbrane avtorje; le-ti pa bodo sodelovali na 6. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov v Gradišču, kjer bodo gostje organizatorjev. Za sodelovanje in uvrstitev med najboljše bodo prejeli spominsko plaketo ANTENA.

Organizacijski odbor

Obiskali smo slovensko gimnazijo v Celovcu

Pred nedavnim je Turistično društvo Ljubljana-Siška priredilo izlet na Koroško. Glavni cilj je bil obisk Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Iz Ljubljane smo se odpeljali z VIATOR-jevim avtobusom. Skupno nas je bilo 35 udeležencev, med njimi tudi mladina. Najprej smo si ogledali lepo urejeno mestoce Borovlje pod Ljubljano. V njegovi bližini — v Podlublju — tiskajo slovenski koroški tednik Slovenski vestnik. Pot nas je dalje peljala proti Vrbskemu jezeru. Med potjo smo prekoračili zajezeno reko Dravo, ki ima že obliko večjega jezera. Še predno smo se ustavili v mestu Celovec smo si ogledali na robu mesta turistično znameniti Minimundus, kjer vidiš razne važne ali pomembne zgodovinske stavbe vsega sveta. V Celovcu smo se nato okrepčali in se odpeljali h poslopju nove lepe gimnazije, kjer nas je vljudno sprejel ravnatelj dr. Pavle Zablatnik in nas peljal v prostorno zbornico. V imenu Turističnega društva Šiška, ga je iskreno pozdravil tovariš Kosi in mu izročil dva šopka nageljnjev. Še bolj

nazijskega poslopja, ki je eno najlepših srednjih šol v Avstriji in tako tudi cilj ogledov prenekaterih ravnateljev srednjih šol Avstrije. Tako ima ravnatelj dr. Zablatnik vedno mnogo obiskov in radevolje daje vsakemu pojasnila. Po ogledu gimnazije smo se napotili proti domu. Med potjo smo se še ustavili v Železni Kapli, kjer stoji znani in lepo urejeni hotel „Obir“, ki so ga zgradili in upravljajo koroški Slovenci.

S tega izleta smo odnesli mnogo lepih vtisov in pršli tudi do spoznanja, da je Koroška res lepa in privlačna dežela.

Stanko Skočir
Ljubljana, Pot na grič 15

Kostanje

S prvim septembrom nas je zapustil naš župnik Stanko Trap. Premeščen je bil na novo farno v Bistrico na Zilji. Pet let je župnikoval pri nas in ko smo se ravno prav navadili eden na drugega in se doru spoznali in ko bi morali uživati sadove tega medsebojnega farnega življenja, pa pride kot strela z jasnega neba odlok, da mora zapustiti svoje prijatelje, znance, skratka farane in prekiniti svoje uspehov polno začelo delo.

Župnik Stanko Trap ni samo dober dušni pasir in mož z značajem, temveč predvsem tudi mož dejanj. Tako se je v njegovih petih letih župnikovanja mnogo spremenilo na Kostanjah. Na njegovo pobudo je bila obnovljena cerkva v Vabrnji vasi, ki je ena med najstarejšimi koroškimi cerkvami. Včasih je bila to farna cerkev, vendar je v teku let že bila obsojena propadu. Župnik Trap jo je rešil in to mu zlasti Vabrnjčani štejemo v veliko čast. Tudi mlajšo sedaj farno cerkev je popravil in začel graditi tudi novo župnišče.

V tem kratkem času župnikovanja v naši fari si je pridobil toliko zaslug, da nam bo ostal v nepozabnem spominu. Na njegovem novem službenem mestu mu želimo mnogo uspehov, kakor to želimo tudi njegovemu nasledniku v naši fari, Marku Jerneju, ki je naš novi župnik v Kostanjah.

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu vabi na

OBČNI ZBOR

ki bo v petek 4. oktobra 1977 o 19. uri v dijaškem domu SŠD v Tarviser Straži 16.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

pa je bil ravnatelj vesel 75 knjig — dar DZS, MK, Prešernove družbe in privatnikov — ki smo jih prinesli s seboj za slovenske dijake.

Dr. Zablatnik nam je prav lepo opisal razmere, kako živi slovenski življenj na Koroškem ter poudarjal, kako velikega pomena je slovenska gimnazija za naš narodnostni in kulturni obstoj. Za pomembne besede dr. Zablatnika sem se podpisani zahvalil in poudaril, da se z gospodom ravnateljem poznam nekako deset let in da obiskujem po možnosti zaključno šolsko akademijo na gimnaziji, ki je vedno zelo dobro obiskana.

Ob tej priložnosti smo si seveda ogledali več prostorov novega gim-

Dr. Mirt Zwitter šestdesetletnik

V sredo je dr. Mirt Zwitter obhajal šestdesetletnico svojega življenja. Življenjska pot našega jubilanta je tesno povezana s prizdevanji in hotenjem slovenskega ljudstva na Koroškem, ki je obsojeno, da se mora neprestano boriti za svoj narodni in gospodarski obstoj.

V tem težkem času ima dr. Mirt Zwitter velike zasluge zlasti pri obnovitvi in pospeševanju kulturnega in gospodarskega oziroma združnega življenja na južnem Koroškem. On je tisti, ki je takoj po vojni začel boj za povrnitev premoženja in izplačilo odškodnine našim izseljenecem; njemu gre zasluga, da je uspešno končal boj, da je Zvezi slovenskih zadrug — kateri je poslevoedeči podpredsednik že več desetletij — povrnil premoženje oropano po nacizmu; on je bil tudi tisti, ki je obnovil kulturnoprosvetno dejavnost in ne nazadnje je bil on tisti, ki je dal pobudo in tudi realiziral novo dejavnost koroških Slovencev — umetniške razstave v auli slovenica. Prvič v zgodovini imamo koroški Slovenci v svojem lastnem galerijskem prostoru priložnost razstavljati razna umetniška dela.

To so štirje pomembni mejniki v povojni zgodovini koroških Slovencev, saj se je s tem ustvarilo zdravo podlago za kulturno-politični razvoj slovenskega ljudstva na Koroškem.

Naš jubilarant je pomemben dejavnik v našem narodnem življenju zlasti na področju združništva, saj kot vodilni slovenski združnik usmerja naše združništvo v novi čas in v nove pogoje njegovega uveljavljanja.

Ob njegovi šestdesetletnici dr. Mirtu Zwitter iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za doslej opravljeno delo z željo, da bi se uresničili cilji, za katere je dajal misli, ki jih daje in ki jih bo dajal tudi v bodoče.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „EDINOST“ V ŠKOFIČAH

vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v soboto, dne 8. oktobra 1977 ob 19.30 uri pri Schützu v Škofičah.

Sodelujejo:

pevska zbor jubilejnega društva
pevski zbori in skupine sosednjih prosvetnih društev

Po prireditvi bo vesela družabnost. Za ples bo igral priljubljeni ansambel iz Slovenije.

Ljubitelji lepega petja in glasbe prisrčno vabljeni!

Odbor

Osrednja proslava sedemdesetletnice organiziranega slovenskega lovstva

Letos obhajajo slovenski lovci pomemben lovski jubilej — 70-letnico obstoja slovenskega organiziranega lovstva. Mogočna osrednja jubilejna proslava je bila v soboto 24. septembra v prostorih gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Te proslave so se poleg številnih lovcev iz Slovenije in drugih republik, udeležili tudi slovenski lovci iz zamejstva — predstavniki društva „Doberdob“ iz Italije in predstavniki „Kluba prijateljev lova“ iz Avstrije. Poleg pokrovitelja te mogoče lovske jubilejne proslave, člana predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ Edvarda Kardelja, so se slovesnosti udeležili tudi najvišji politični predstavniki SR Slovenije in tako pokazali tesno povezanost s slovenskimi lovci oz. njihovo organizacijo Lovsko zvezo Slovenije.

Na tej jubilejni proslavi je udeležence pozdravil predsednik Lovske zveze Slovenije Lojze Briški in pa predsednik RK SZDL Slovenije, Mitja Ribičič, ki je hkrati predsedniku LZS Lojzetu Briškemu izročil odlikovanje Red zaslug za narod z zlato zvezdo, s katerim je to organizacijo odlikoval predsednik republike Tito. Na posebni slovesnosti so članu predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ Edvardu Kardelju izročili priznanje za njegovo dolgoletno plodno delo pri graditvi samoupravne družbe, ki je omogočila tolikšen razvoj lovske organizacije in razmah njene dejavnosti. Tov. Kardelj se je pristrčno zahvalil za podeljena priznanja ter iskreno čestital slovenski lovski zvezi ob njenem jubileju;

predvsem zato, ker je v teh letih dosegla uspehe, ki to organizacijo uvrščajo med najboljše na svetu. Poleg številnih drugih zaslužnih lovcev širom Slovenije in zamejstva, je prejel priznanje Lovske zveze Slovenije „zlato plaketo“ tudi predsednik Kluba prijateljev lova tovariš Karel Prušnik-Gašper. Zanj je znano, da je pred 13 leti ustanovil prvo zamejsko lovsko organizacijo — Klub prijateljev lova, ki goji tesne stike z lovci v matični deželi Sloveniji.

Iz slavnostnega govora predsednika LZS Lojzeta Briškega je bilo jasno razvidno, da ima slovensko lovstvo zelo burno zgodovino. Tako je slovenska lovska organizacija svoje rojstvo doživljala v časih nacionale diskriminacije, saj se slo-

vensko govoreči lovci niso mogli uveljavljati enakopravno z nemško-avstrijskimi lovskimi društvi, ki so gospodarila na naših loviščih. Leta 1907 je bil ustanovljen Slovenski lovski klub. Zanimivo je, da so tudi naši slovenski lovci na Koroškem dali svoji organizaciji ime klub pa čeprav takrat niso vedeli, da se je organizirano slovensko lovstvo tudi začelo s tem nazivom. Po dveh letih se je Slovenski lovski klub preimenoval v Slovensko lovsko društvo, ki je začelo izdajati svoje glasilo „Lovec“, ki izhaja še danes. Med drugo svetovno vojno je dejavnost lovskih organizacij popolnoma zamrla. Mnogi lovci so šli v partizane, kjer so prenekateri izgubili svoje življenje. Niso redki primeri, ko je bila partizanom divjačina včasih kar po več

LJUBITELJI ŠAHA POZOR

Tudi v letošnjem šolskem letu 1977/78 imajo interesenti možnost igranja, izpolnjevanja in tekmovanja v šahu. Slovenski fizikalni zvezi je uspelo pridobiti večkratnega državnega prvaka Jurija Deisingerja, ki bo igralce poučeval.

Interesenti naj pridejo ob četrtkih ob 18.30 uri v Dijaški dom SŠD, Tarviser Straže 16, Celovec.

Koncert na Obirskem

Kar se tiče društvenih prireditev, so bili poletni meseci na Obirskem bolj mirni. Da bi jesensko sezono začeli čim bolj mikavno in tako spravili več domačinov na nogo, smo se obrnili na pevce iz Št. Vida v Podjuni in sicer na mešani oktet in ansambel „Trio Korolan“. Radevolje so obljubili obiskati Obirčane s slovensko pesmijo. Tako se je v soboto 17. septembra zvečer pri Kovaču zbralo mnogo poslušalcev iz bližnje in daljne okolice.

Šentviški gostje so razdelili svoj program v tri dele. Celotni program je prikupno in publiko prikrojeno povezoval učitelj Stanko Wakovnik. V prvem in zadnjem delu se nam je predstavil mešani oktet, vmes pa godci in pevci ansambla „Trio Korolan“, oba sestava pod vodstvom neutrudljivega Hanzēja Kežarja. Naj je bila pesem taka, da smo jo že poznali ali pa slišali prvič — publika se je navdušeno zahvaljevala z aplavzom. Nismo se skoraj utegnili odahniiti, kajti pevci so z raznimi priredbami in izvajanjem stalno skrbeli za spremembo. Sproti je dokazoval aplavz, da nas pesem navduši prav tako v duetu ali tercetu, kakor tudi oktetu, bodisi ob instrumentalni spremljavi ali pa brez nje. Ni čuda, da smo ob tako vabljivih zvokih in prijetnih glasovih pozabili na čas, kajti še in še bi poslušali Šentvidčane.

Ob koncu se je podpredsednik SPD „Obir“ inž. Štefan Oražec pevce pristrčno zahvalil z željo, da bi temu koncertu kmalu sledil naslednji. To željo so poslušalci brž potrdili z iskrenim ploskanjem.

dni edina prehrana. Sicer pa se je z rastjo in razvojem NOV in ljudske oblasti pričelo urejevati tudi lovstvo. Leta 1944 je odsek za kmetijstvo in gozdarstvo SNOS v Crnomlju izdal prvo uradno navodilo o lovu na osvobojenem ozemlju. Pravi razmah lovske organizacije pa se je pričel šele po osvoboditvi. Šele ko so se Slovenci otreli jarma tujih in domačih zatiralcev, ko se je slovenski delavec dvignil iz hlapca v gospodarja in upravljalca lovišč, je lovska organizacija prerrojena stopila na novo pot. Lovišča so postala družbena in na široko so se odprla vrata lovske-

Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, Koroška dijaška zveza, Zveza slovenske mladine in klub mladje

vabijo na

oktobrski tabor

Kraj: pri Čimzarju ob Rjavškem jezeru (Rauschele-See) blizu Vetrinja pri Celovcu

Čas: 9. oktobra od 11. do 18. ure (z odmori).

Nastopajo: skupina SCHMETTERLINGE z Dunaja, združeni moški zbori SPZ, Harald Imberger, Robert Saxer, sestri Velik, Marjan Sturm in mnogi drugi.

Informacijske stojnice k manjšinskemu vprašanju.

Geslo: Proti razdvajajoči, protimanjšinski in antidemokratski propagandi, ojačeni 10. oktobra. Za razumevanje med narodi in za narodno enakopravnost.

mu udeleževanju desetletja odrinjene „lovske gmajne“.

Iz majhnega Slovenskega pred 70 leti ustanovljenega lovskega kluba, se je lovska organizacija močno razrasla, saj šteje danes že skoraj 18.000 članov, vključenih 411 lovskih družin, ki so prek 18 zvez lovskih družin povezani v Lovski zvezi Slovenije. Skupna površina slovenskih lovišč znaša 2 milijona hektarov.

Predsednik LZS Lojze Briški je tudi z veseljem poudaril delovanje obeh slovenskih zamejskih lovskih organizacij — Kluba prijateljev lova v Avstriji in „Doberdob“ v Italiji, — tako da so slovenski lovci organizirani na skoraj celotnem narodnostnem ozemlju ter tako preko različnih oblik sodelovanja povezani z matično lovsko organizacijo. Obstoj in delovanje obeh zamejskih lovskih organizacij pa naj tudi koristno prispeva k boljšemu razumevanju in sožitju med narodi treh dežel. S tem v zvezi pa je tovariš Briški povedal sledeče: „Že 25 let sodeluje naša organizacija z lovci sosednjih dežel. Ne po naši krivdi pa je nekoč plodno sodelovanje z lovsko organizacijo avstrijske Koroške danes omejeno na najnujnejše stike. Slovenski lovci ne moremo mimo trde resnice, da je našim rojakom na Koroškem odvzeta pravica do lastnega jezika in kulture. Merilo za resnično pripravljenost razvijati dobre sosedske odnose z nami je v tem trenutku odnos koroške lovske organizacije do položaja in pravic naše manjšine.“ S temi besedami je

tovariš Briški tudi končal svoj slavnostni govor.

V okviru te mogočne jubilejne proslave je bil pripravljen tudi lep kulturni program, na katerem so sodelovali lovci z lovskega rogov, godba milice in razni pevski zbori ter tako dali tej mogočni jubilejni proslavi še veličastnejše obeležje.

V zvezi s praznovanjem 70-letnice obstoja organiziranega lovstva v Sloveniji naj še omenimo otvoritev Lovskega doma na Lomu, ki je bila v nedeljo 18. septembra t. l. Novi dom je last Lovske družine „Peca“ v Mežici, ki letos tudi obhaja svojo tridesetletnico obstoja. Tudi te otvoritve se je udeležila delegacija Kluba prijateljev lova pod vodstvom njenega predsednika Karla Prušnika-Gašperja in s tem demonstrialno tesno in tovariško povezanost z lovsko družino „Peca“ v Mežici.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Št. Jakobu v Rožu vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 2. oktobra 1977 ob 19.30 uri v farnem domu v Št. Jakobu v Rožu.

Nastopa moški zbor „Lira“ iz Kamnika pod vodstvom dirigenta Sama Vremšaka.

Prijatelji lepe pesmi pristrčno vabljeni!

EVAN CANKAR

9

Črtice in novele

1907—1909

PRAVICA ZA PRAVICO

V nedeljo je prišla že zgodaj po kosilu in je ostala pri meni do noči. Tako je bilo vsako nedeljo, do zime. Nekoč, ko je bil lep in jasen predzimski dan, je pogledala skozi okno in je videla tam daleč za vrtovi sončno cesto in prazniške ljudi; od nekdaj se je glasila vesela pesem.

„Katera nedelja je zdaj že, da sem pri tebi? Kadar grem, srečavam ljudi — in nihče ni sam. Lepo so oblečeni, pod pazduho se drže, smeje se in so veseli. Ti pa še nikoli nisi rekel, da pojdiva!“

Zares, niti na misel mi še ni bilo prišlo nikoli. Ko je izpregovorila, me je izpreletelo hkrati kakor sram in ljubosumnost. Najbolj navadna, ostudna in nizkotna ljubosumnost, tista, ki je brez povoda in brez misli porojena iz nečistega srca samega. Dobro sem vedel, da bi ji ne na cesti, ne v krčmi ne mogel pogledati s prijaznim očesom v obraz, zato ne, ker je bila lepa in ker bi jo gledali tudi drugi. Tako nizkoten sem bil. In nenadoma mi je stopila v to vročo glavo jasna podoba, kako se izprehajava pod kostanj, med pisano, šumečo, veselo množico. Vsa rdeča, goreča je ona v lica, drži se me pod pazduho, smeje se, blebeče. Jaz je ne poslušam, komaj da jo še vidim. Pa pride mimo lep mlad fant v pisani vojaški suknji, nasmehne se, pomežikne, zasučé si črne brčice in gre dalje. Ona se zasmeje, pogleda mi v obraz vsa radostna in žareča: „O, glej, kako je brhak!“

Samo hipna podoba je bila, pa sem čutil, kako mi je vsa kri planila v lica.

„Če bi se rada izprehajala ali če bi rada v krčmo — pojdi! Nič ti ne branim! Jaz pa... jaz ne maram takih reči!“

Strmela je name vsa osupla.

„Če sem te žalila, ne zameri!“

Mene pa je bilo sram, in ker me je bilo sram pred njo, sem jo v tistem trenutku sovražil. Iskal sem, kako bi jo ranil... in take stvari najde človek čuda kmalu.

„Ne, le pojdi, če ti je dolgčas! Tam, glej, v tisti krčmi plešejo nocoj — pojdi! Vojakov bo tam sila in tvojih vrstnic! In kadar se naplešete in vam bo vroče pri srcu — zavetij in zatišij je dovolj! Res, pojdi, prepust sem zate in premalo glaslan, tudi ne plešem rad in smejem se malokdaj...“

Videl sem, da se je tresla od bridkosti in da me je prosila usmiljenja z očmi in s srcem — pa sem bil zadovoljen, kakor da sem bil dosegel imenitno zmago... Od tistega večera me nikoli več ni prosila, da bi jo spremljal ob belem dnevu po svetlih mestnih ulicah; tudi skozi okno ni več pogledala — bala se je pač, da je ne bi zalotil ob skritem kopnenju...

Ali saj ni res, da je bila tista nizkotna ljubosumnost brez povoda, porojena iz nečistega srca samega! Komaj se je porodila ljubezen, se je ljubosumnost porodila ž njo — ni moglo biti drugače... Tako je bilo: srečalo se je v soncu dvoje ljudi, ki jima je bilo edinole namenjeno, da se srečata, da se kvečjemu še pozdravita in da gresta tiho dalje po svojih potih. Onadva pa sta se prišla za roko in sta se poljubila in sta sedla v travo... ali v srečih je bila zapisana sodba: srečala se bosta ter pojdeti dalje po svojih potih. Krepko sta se držala za roko, ali mislila sta natihem: kdo bo tisti, ki te bo srečal, kadar pojdeva po svojih potih?... V mojem srcu je bila nečista zloba; Bog vedi, kaj je bilo v njenem; zdi se mi, da je bila tiha in globoka žalost, ki je sama ni razumela, zato ker je bila nedolžen otrok.

Ne samo tisti večer — vselej sem jo mučil, kadar sem jo najbolj ljubil; s pogledom sem jo mučil, z besedo in s smehom. Nikoli pa je nisem ranil nezavedno; premislil sem besedo, kretjno sem preudaril, — in vesel sem bil, ko je obstrmela ter se sklonila pod nenadnim udarcem. Če sem nezavedno izpregovoril, če je roka storila nezavedno kretjno,

če je oko pozdravilo, da samo ni vedelo — se je ona nasmehnila, kakor da je šinil preko njenih ustnic žarek iz samih nebes. Tedaj sem vedel, da me ljubi — in spoznal, da jo ljubim...

Ponoči sem jo spremljeval proti domu; hodila sva zmerom po samotnih, slabo razsvetljenih ulicah; držala sva se tesno objeta in poljubljala sem jo ob vsakem drugem koraku — a v vsakem poljubu je bila ponižna, vdana, vsa solzna prošnja za oprostenje. Komaj da sva stopila na cesto, komaj da sem vedel, kako blizu je slovo in samota, me je zaboleda vsaka nemila beseda, ki sem jo izpregovoril, in vsaka nemila misel, ki jo je brala v mojih očeh. „Ne zameri, ne bodi huda... zakaj vse, kar sem rekel, vse, kakor sem te žalil, vse je bila ljubezen; lepo je prišlo iz srca, na jeziku pa se je pretvorilo!“ — In v teh prošnjih poljubih ni bilo laži. Takrat, ko sem jo z vročimi poljubi in solznimi očmi prosil oprostjenja, sem jo pač najbolj resnično ljubil; in takrat, mislim, je bilo res nekaj čistejšega v mojem srcu.

Kadar sva se poslovila, v tretjič že morda, ali v devetič, in je stala ona v veži, jaz na cesti, sem še pritisnil ustna na vrata.

„Lahko noč, Minca!“

Ni me mogla slišati; šepetal sem in les je bil debel in močan. Pa sem vedel, da je stala pred vrati in da mi je prav tako šepetaje odgovorila.

„Lahko noč, Ivan!“

Zdelo se mi je celo, da čutim skozi les njeno toplo sapo. Nato sem poslušal, kako je šla s hitrimi koraki po stopnicah, tudi sem slišal, kako je visoko v drugem nadstropju odklepala in zaklepala duri; zdelo se mi je, da slišim, kako odpenja gumbe na bluzi, da slišim rahlo šumenje postelje in nato mirno, tiho dihanje...

A tedaj — tedaj sem pritisnil pesti ob sence in sem zastokal.

„Kam? Kam? Do prsi sem v zemljo zakopan, do vratu! Nikamor več!“

Nato sem bežal, prav po pravici bežal, kakor pred sod-

KONGRES FUENS V ŽELEZNI KAPLI:

Ravnanje z manjšinami je merilo o demokratičnosti posamezne države

V Železni Kapli je v dneh od 23. do 25. septembra zasedal 25. kongres Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS), katerega gostitelja sta bila Narodni svet koroških Slovencev in Hrvaško kulturno društvo na Gradiščanskem, ki sta člana te mednarodne manjšinske organizacije. Okoli 80 predstavnikov raznih manjšinskih organizacij ter domačih in tujih novinarjev se je zbralo v novem hotelu „Obir“, kjer so na podlagi poročil o položaju posameznih skupnosti razpravljali o načelih in vidikih sodobne manjšinske zaščite. Pri tem je bilo z več strani ugotovljeno in poudarjeno, da v današnjem svetu prav ravnanje z manjšinami predstavlja najboljše merilo o demokratičnosti posamezne države.

Že od vsega začetka je kongresu FUENS dajalo poseben pečat vprašanje slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji, čeprav so bila poročila in razprava o tem problemu na dnevnem redu šele drugi dan kongresa. Problematiki, ki jo predstavlja trenutno slanje manjšin v Avstriji, se tudi uradni predstavniki v svojih uvodnih pozdravnih besedah niso mogli povsem izogniti. Tako deželni svetnik Knafel kot predstavnik koroške deželne vlade kakor tudi kapelški župan Lubas sta skušala udeležence kongresa in med njimi razumljivo predvsem zastopnike manjšin iz drugih držav prepričati o tem, kako širokogrudno je Avstrija rešila manjšinsko vprašanje in kako „harmonično“ bi se razvijalo sožitje med manjšino in večinskimi narodom — če ne bi bili voditelji manjšine tako trmastli, da nočejo sprejeti „zakona o narodnih skupinah, ki je vendar naravnost „vzor“ za druge države.

Predstavniki manjšin so na izvajanja uradnih predstavnikov odgovorili s konkretnimi podatki, s katerimi so razblinili samohvalna zagotovila ter opozorili, da manjšinsko vprašanje v Avstriji nikakor ni rešeno, marveč nasprotno sedanja ureditev, ki pravice manjšin bistveno zožuje, nedvomno dokazuje, da Avstrija še ni izpolnila svojih obveznosti iz državne pogodbe.

Posebno obširno pa je bilo govora o teh vprašanih drugi dan, ko sta udeležencem kongresa poročala predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Medtem ko je predsednik ZSO dr. Franci Zwitter (katerega referat objavljamo na 7. strani — op. ured.) prikazal sedanjo ureditev v luči načel in vidikov modernega manjšinskega prava, je predsednik NSKS dr. Matevž Grlic podrobno spregovoril o položaju, ki je nastal po uveljavitvi zakona o narodnih skupinah in izvedbenih odredb. Opozoril je, da se je položaj poslabšal že kmalu po sklenitvi državne pogodbe, ko je bilo po šolskih štrajkih ukinjeno dvojezično šolstvo, zlasti pa so bile pravice manjšine okrnjene z zadnjimi zakonskimi ukrepi, s katerimi je bilo bistveno zoženo naseljeno ozemlje koroških Slovencev. Omenil je vrsto pritiskov in zastraševanja manjšine, vse to z namenom, da bi jo prisilili sprejeti ureditev, ki je bila izglasovana pod pritiskom nemških nacionalistov ter ne predstavlja izpolnitve člena 7, marveč enostransko revizijo državne pogodbe.

Izvajanja predstavnikov osrednjih slovenskih organizacij pa so izzvale živčno reakcijo pri predstavnikih urada zveznega kanclerja in koroške deželne vlade in zlasti pri zastopnikih koroškega tiska, ki so tudi mednarodni manjšinski kongres skušali zlorabiti kot tribunal proti koroškim Slovencev. Spet je bilo slišati znane očitke, da koroški Slovenci in njihovi voditelji odklanjajo vsako rešitev, da nočejo pogajanj in da so krivi, da na Koroškem ne pride do pomiritev.

S takšnimi „argumentacijami“ pa niso imeli dosti sreče, kajti dejstva, ki so jih navajali predstavniki slovenskih organizacij, so bila mnogo bolj prepričljiva. Med drugim so govorili o

o vzorni rešitvi ovrgli tudi predstavniki krajevnih slovenskih organizacij in ustanov v Železni Kapli, ki so v času kongresa predali županu Lubasu pismo zahtevo po dosledni uresničitvi dvojezičnosti v kapelški občini (pismo objavljamo na 4. strani — op. ured.); zlasti pa je trditve o enakopravnosti koroških Slovencev postavilo na laž okrajno glavarstvo v Velikovicu, ki je prav tako v dneh kongresa s formalističnim sklicevanjem na prozorne argumente slovenski zadrugi v Pliberku zaukazalo, da mora tekom treh dni odstraniti dvojezični napis na svojem poslopu.

Govorica takih dejstev je bila tudi za udeležence iz drugih držav povsem razumljiva. V kolikor so posamezniki sprva morda le nasledili in pod vtisom zagotovil vladnih zastopnikov še smatrali za potrebno, da dajejo koroškim Slovencev nauke, ki so jih jim očitno nasvetovali z določene strani, so potem, ko so videli, kaj so iz njihovih besed napravili koroški oblikovalci javnega mnenja, odločno zavrnili take manipulacije ter podprli tezo, ki jo je v svojem referatu zastopal zlasti predsednik ZSO: da je vsaka manjšina suverena in sama najbolje ve, kaj ji koristi in kaj škoduje. Omenjene „nauke“ so kritično zavrnili tudi nekateri predstavniki večinskega naroda: med drugim so žigosali dvojna merila, ki se jih v Avstriji poslužujejo na eni strani do manjšin znotraj države in na drugi strani do svoje manjšine v Italiji; opozorili pa so tudi na vlogo, ki jo igrajo javna občila pri oblikovanju javnega mnenja v protislovesnem duhu. Predvsem pa je kongres na poskuse, da bi kroge znotraj FUENS naščuvali proti koroškim Slovencev in njihovemu vodstvu, nedvoumno odgovoril s tem, da je izglasovala resolucijo, v kateri mednarodna manjšinska organizacija ugotavlja, da Avstrija člena 7 še ni v celoti izpolnila, slovenski in hrvaški narodni skupnosti pa izraža solidarnost v njunem prizadevanju za zagotovitev obstoja in svobodnega razvoja (besedilo resolucije objavljamo na 1. strani — op. ured.).

Na kongresu je bilo izvoljeno novo vodstvo FUENS: predsednik je postal dr. Mitterdorfer iz Južne Tirolske, eden izmed podpredsednikov pa je še naprej predstavnik NSKS dr. Reginald Vosperek. Udeleženci so svoje zborovanje zaključili z izletom v Istro, kjer so se seznanili s položajem tamkajšnje italijanske narodnosti in se lahko prepričali, kako je v Jugoslaviji rešeno vprašanje narodnostnih manjšin. Sicer pa je tudi na tem kongresu prišlo do pojavov, ki so ponovno potrdili, da je upravičena določena skepsa glede FUENS, kar je ZSO že vsa leta branilo, da ni postala članica te mednarodne manjšinske organizacije.

Graški sejem spet vabi

V soboto 1. oktobra bo zvezni minister za trgovino dr. Staribacher slovesno otvoril jesenski graški sejem. Po celovškem in dunajskem jesenskem sejmu je to zadnja velika prireditve te vrste v Avstriji v tem letu. Graški sejem bo trajal do 9. oktobra, tako da sta v obdobju sejma zajeti dve soboti in dve nedelji. To je zlasti potrebno zaradi pričakovane udeležbe jugoslovanskih obiskovalcev in kupcev, ki kakor kažejo večletne izkušnje, radi izkoristijo konec tedna za obisk graškega sejma.

Sejem razpolaga letos s 153.000 m² razstavnega prostora, od katerega je pokritih 51.000 m². Na celotnem prostoru bo letos razstavljalo 2177 obratov. Mednarodna udeležba razstavljalcev se je v primerjavi z lanskim letom znatno povečala, saj so zatopana na sejmu podjetja iz 44 držav. Najmočnejše med tujimi državami so zastopane Zvezna republika Nemčija, Italija, Švica, Jugoslavija, ZDA in Velika Britanija. Iz Avstrije pa bo razstavljalo kar 1165 obratov ali 54 odstotkov vseh razstavljalcev. Koroška je zastopana s 23 razstavljalci.

Že te številke dokazujejo, da graški sejem ne čuti tako imenovane sejemске recesije, kakor je dostikrat slišati o drugih podobnih prireditvah. Kakor je dejal zastopnik graškega sejma, bi letos potrebovali še dodatnih 5000 m² razstavnega prostora, če bi hoteli ugoditi vsem interesentom, ki bi se radi udeležili te prireditve.

Medtem ko je težišče spomladanskega graškega sejma posebno na izdelkih železa in poljedelske mehanike, se je težišče jesenske prireditve preložilo predvsem na gradbeništvo in ima ta prireditve zato tudi ime „Avstrijski gradbeniški sejem“. To je edini sejem te stroke v celotnem srednjeevropskem prostoru in vzbuja že zaradi tega močno zanimanje. Gradbeništvo pa je tudi

tista gospodarska panoga v Avstriji, ki še vedno uživa gospodarsko konjunkturo. V okviru gradbeniškega sejma, kjer bodo posebno zastopani obrati, ki izdelujejo stroje za gradbeništvo in podobno, pa bo tudi posebna razstava potrebnih za uradniške prostore, uradniške stroje ter uradniško organizacijo. Senzacija pri tej posebni razstavi bo prav gotovo predstavitev novega načina arhiviranja aktov s pomočjo mikrofilmov.

Drugo težišče graškega jesenskega sejma bo velika razstava kmetijstva, pri kateri pa so jeseni izzeti kmetijski ali poljedelski stroji. Razstava kmetijstva bo zajela zlasti tri panoge: sodobno kmečko kuhinjo in drugo pohištvo v prid moderne kmetice, razstavo specifične štajerske zelenjave in še posebno razstavo pod geslom „dopust na kmetiji“, ki bo gotovo vzbujala zanimanje številnih kmečkih obiskovalcev.

30 inozemskih držav letos sodeluje pri „Razstavi narodov“, kjer bodo pokazali specifične izdelke domače in umetnostne obrti različnih sodelujočih držav.

Graški sejem je najstarejši avstrijski sejem. Prvič so ga otvorili septembra leta 1906 in se je — z izjemo vojnih let — od takrat letno predstavil domači in mednarodni javnosti. Po zadnji vojni se je graški sejem posebno zavzel za boljše gospodarske stike med vzhodnimi in zahodnimi državami od tod izvira tudi ime „graški jugovzhodni sejem“. Vidni gospodarstveniki raznih držav pa ga imenujejo tudi „evropski sejem uspeha“; saj je gospodarski promet na njihovih prireditvah vedno odličen.

Tudi letos si pričakujejo organizatorji sejma dober gospodarski promet. Mogočna udeležba razstavljalcev od tu in onstran morja — saj ne prihajajo samo iz Evrope ampak iz ZDA in Latinske Amerike — dokazuje, da to pričakovanje ne bo ostalo le želja organizatorjev.

Žongliranje s številkami ne more prikriti resnice

Vodja deželne ustavne službe dr. Ralf Unkart, ki je poleg zastopnika urada zveznega kanclerja dr. Knittla kot predstavnik koroške deželne vlade prisostvoval kongresu FUENS v Železni Kapli, se je v svojem „dokazovanju“, kako vzorno je z zakonom o narodnih skupinah rešeno manjšinsko vprašanje v Avstriji, posluževal prav čudnih „argumentov“. Ker mu je celo kot enemu izmed očetov teh zakonskih ukrepov očitno zmanjkalo resničnih in predvsem prepričljivih argumentov, se je zatekel k žongliranju s številkami. In pokazal je, da je pravi mojster v tej stroki.

Ugotovitve predstavnikov koroških Slovencev, da se je s sedanji zakonski ukrepi položaj slovenske narodne skupnosti poslabšal, je dr. Unkart namreč osporaval z dokaj drznimi tritvami, da se na podlagi sedanje zakonske ureditve lahko poslužuje svoje materine govornice 67 % Slovencev pred občinskimi uradi, 99,5 % pri okrajnih glavarstvih, 55 % pri okrajnih sodiščih in 99,5 % pred deželnim sodiščem, medtem ko ureditev glede dvojezičnih napisov zajema ozemlje, kjer živita dve tretjini Slovencev.

Ne vemo, na koliko prstih si je dr. Unkart izračunal te odstotke, vemo pa eno: z resničnim stanjem njegove trditve nimajo prav nobene zveze — razen da potrjujejo pravilnost naših ugotovitev, da so novi zakonski ukrepi razdelili koroške Slovence na celo vrsto različnih kategorij, to pa je v očitnem nasprotju z določili člena 7 državne pogodbe, ki zagotavlja enake pravice vsem koroškim Slovencev ne glede na njihovo številčno moč. Tako torej tudi še tako drzno žongliranje s številkami ne more prikriti resnice, da Avstrija svojih pogodbenih obveznosti ni izpolnila, marveč je z zadnjimi ukrepi napravila korak po nevarni poti enostranske revizije tistega mednarodnega dokumenta, na katerem je osnovana njena neodvisnost in suverenost.

Da je eden izmed predstavnikov večinskega naroda na kongresu FUENS kritiziral avstrijsko manjšinsko politiko prav na podlagi „argumentacij“ dr. Unkarta, gotovo ne preseneča.

Demokratična javnost obsoja izzivanja fašističnih sil

V verigi fašističnih izzivanj v raznih krajih Italije so fašistični elementi prejšnji teden oskrnili tudi spomenik slovenskim antifašistom v Bazovici ter se v isti noči zdvijali še nad spominskim obeležjem talcem na Opčinah. Fašistična izzivanja so imela za posledico splošno ogorčenje široke demokratične javnosti — italijanske in slovenske, kar je prišlo do izraza tudi v skupni protestni manifestaciji minulo soboto, ko se je v Bazovici okoli oskrunjenega spomenika strnilo na tisoče pripadnikov obeh narodnosti.

„Kot izraz vse demokratične javnosti, vseh strank in organizacij, ki se sklicujejo na svetle ideale osvobodilnega boja, s pristopom najpristnejših komponent družbenega življenja, na kraju, kjer se stekajo

različni narodnostni svetovi, kjer se začinjajo razpletati plemeniti nagibi helmske konference in se urejajo odnosi med Italijo in Jugoslavijo, hoče biti današnja svečanost najvernejši pokazatelj stremljenj in volje za odločen korak v smeri reševanja težkih vprašanj, zadevajajočih sedanji zgodovinski trenutek v državi, še posebej slovensko narodnostno skupnost.“

Tako je v svojem govoru naglasil predsednik odbora za proslavo bazoviških žrtev Filibert Benedetti. Podobno so poudarili tudi vsi ostali govorniki, ki so v italijanskem in slovenskem jeziku najodločnejše obsodili divjanje fašističnih elementov ter pozvali oblasti, da bi končno z ustreznimi posegi „enkrat za vselej izkoreninile ta plevel in iztrebile zarodke, ki nam strežejo po svobodi in pravici“. Pri tem so ostro kritizirali tudi oportunistem odgovornih političnih sil, ki se odraža v pomislekih, ki jih imajo v odnosu do konkretnega reševanja vprašanj slovenske narodne skupnosti; to lahko tolmačijo le kot oportunistično popuščanje desničarskim silam, je bilo naglašeno.

Z množično udeležbo na protestni manifestaciji, ki jo je z borbeno pesmijo zaključil Tržaški partizanski pevski zbor, je tržaško slovensko in italijansko antifašistično prebivalstvo ponovno zagotovilo, da bo ohranilo dragoceno zapuščino antifašističnih borcev in se še nadalje borilo za enakopravnost, za prijateljstvo med obema narodoma in za plodne odnose med sosednjima državama. —

Gojitvi tradicij protifašističnega boja pa je veljalo tudi srečanje predstavnikov borčevskih organizacij iz Slovenije, Hrvaške in Furlanije-Juljske krajine, ki je bilo minulo soboto v Vidmu. Ob tej priložnosti je podpredsednik jugoslovanskega borčevskega združenja SUBNOR Janko Rudolf opozoril tudi na nerešena manjšinska vprašanja. Posebej se je dotaknil vprašanja slovenske manjšine v Avstriji ter napadov na antifašistične spomenike, glede katerih je dejal, da niso le napad na pravice manjšine, temveč izraz povarniškega nacionalizma — nacizma.

Kjer levica ne ve kaj dela desnica

● Če bi hoteli verovati izjavam vodilnih deželnih politikov, potem bi morali dobiti vtis, da je manjšinsko vprašanje enkrat za vselej rešeno in da smo le Slovenci tisti, ki še vedno ogrožamo mir v deželi, ker nočemo sprejeti tako širokogrudne rešitve, kot jo menda predstavlja zakon o narodnih skupinah z izvedbenimi odredbami vred.

● Če pa sodimo po dejanjih istih vodilnih deželnih politikov — in dejanja so navadno bolj prepričljiva kot besede! — potem vsekakor vemo, da manjšinsko vprašanje še nikakor ni rešeno, marveč slej ko prej odprto in kot tako tudi terja nadaljnje obravnavanje.

Naj bo deželni glavar še tako hudi na nas: z njegovimi lastnimi besedami mu moramo povedati, da očitno pri njem levica ne ve, kaj dela desnica. Če je manjšinsko vprašanje rešeno, kakor vedno spet zagotavlja, zakaj je potem potrebno, da koroška SPÖ prav v tem času snuje poseben „delovni krožek“ za manjšinsko vprašanje? Zakaj je ob „rešenem“ manjšinskem vprašanju potrebno, da se trije deželni predsedniki SPÖ, ÖVP in FPÖ posebej dogovorijo o skupnem nadaljnjem ukrepanju v manjšinskem vprašanju? In končno zakaj je potrebno ustanovljati poseben deželni forum, ki naj bi se bavil z dokumentacijo, informacijo in pritožbami prav v zvezi s tistim manjšinskim vprašanjem, ki je baje dokončno urejeno?

Dejanja torej postavljajo besede na laž. Dejanja dokazujejo, da manjšinsko vprašanje še ni rešeno, da tudi odgovorni politični dejavniki v sedanjih zakonskih ukrepih ne vidijo dokončne rešitve (gotovo ni le „spodrslija“, če je na kongresu FUENS v Železni Kapli celo zastopnik urada zveznega kanclerja govoril o možnosti „reformne“ tega zakona).

Po drugi strani pa omenjena dejanja odkrivajo še nekaj drugega — namreč dejstvo, da se v koroški manjšinski politiki spet ponavlja zgodovina: že iz prve republike je znana podobna koncentracija nemških strank proti slovenski manjšini; kam je vodila, še dobro vemo. Ali bo šel razvoj spet v isto smer? Ali se nekateri ljudje res nočejo učiti iz zgodovine?

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSkih IZSELJENCEV:

Bivši slovenski pregnanci

resno zaskrbljeni zaradi razvoja v Avstriji in posebej na Koroškem

V prostorih Šoštarjeve gostilne v Globasnici so se v nedeljo popoldne zbrali zastopniki bivših izseljenških družin na občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev, ki je bil tudi letos povezan s tradicionalnim družabnim srečanjem. Prišli so stari pregnanci, ki so vse pre zgodaj osiveli že v svojih najboljših letih, ko so jih nacistični oblastniki pred petintridesetimi leti oropali imetja in domovine ter jih kot zločince odgnali v tujino, v taborišče, v negotovo usodo. Zbrala se je „mlada“ izseljenška generacija, ki je pregnanstvo doživljala v letih otroštva in šele danes v zreli dobi v polni meri razume, kaj je pomenil ta zločin nad koroškimi Slovenci. V razveseljivem številu pa je bila zastopana tudi današnja mladina, ki nam je porok, da bo med koroškimi Slovenci še naprej živela izseljenška zavest, ki pomeni nezlomljivo zvestobo narodu in ljubezen do materinega jezika.

Na svojem letnem srečanju so se bivši izseljenci po stari navadi najprej spomnili vseh tistih nekdanjih sotrpinov, s katerimi so skupaj delili usodo v izseljenških taboriščih, jih pa danes ni več med živimi: mnoge je usoda pregnanstva zlomila že v taborišču, pa tudi med tistimi, ki so se po osvoboditvi vrnili domov, smrt neizprosno kosi, saj se mora Zveza slovenskih izseljencev leto za leto na pokopališčih širom Koroške poslavljati od umrlih članov. Letos, ob petintridesetletnici izseljevanja koroških Slovencev, pa so se udeleženci zbora v spoštovanju poklonili tudi spominu vseh neštevitih žrtev, ki jih je naše ljudstvo doprineslo v boju

za svoj obstoj — njihova žrtev naj bo nam in bodočim rodovom opomin in oporoka, da ostanemo zvesti idealom, za katere so naši predniki trpeli in se borili.

Zelo prizadeto so zborovalci — med katerimi je predsednik Lovro Kramer uvodoma posebej pozdravil častna člana ZSI predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwitterja in predsednika Zveze koroških partizanov Karla Prušnika-Gašperja — razpravljali o današnjem položaju na Koroškem. Spomnili so na leta pregnanstva, ko tudi v taboriščih nikdar niso izgubili vere v končno zmago pravice ter so bili prepričani, da bo po osvoboditvi tudi naše

vprašanje pravično rešeno. Danes pa moramo nasprotno ugotoviti, da na Koroškem že spel vsiljuje svojo politiko stari in novi nacisti ter je celo vlada klonila pred nacionalističnimi silami in z zakonskimi ukrepi bistveno okrnila naše pravice. V tej zvezi je bila osrednjima organizacijama koroških Slovencev izrečena polna podpora v njunem boju za dosledno uresničitev vseh določil člena 7 državne pogodbe na celotnem ozemlju, kjer so nas preganjali in izseljevali.

Občni zbor je pozdravil tudi predsednik ZKP Karel Prušnik-Gašper, ki je zlasti poudaril, da mladina pozna in razume zgodovino našega naroda in smo zato lahko prepričani, da bo nadaljevala boj proti nacizmu in nacionalizmu. Izvajanja predsednika ZSO dr. Francija Zwitterja, ki je spregovoril o trenutnem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem, pa objavljamo na posebnem meslu.

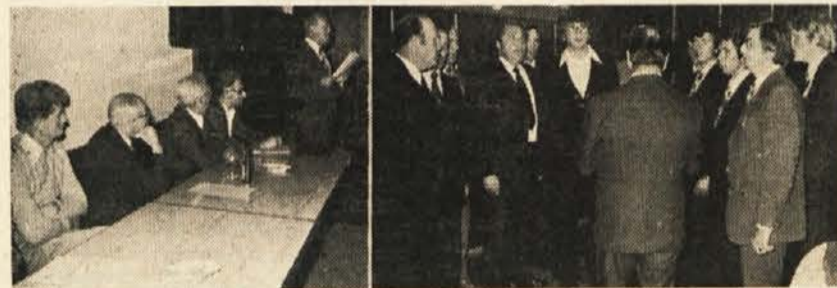
Na zboru so bila pojasnjena razna vprašanja okoli takomenovane sklada za pomoč žrtvam političnega preganjanja. Zveza slovenskih izseljencev ponovno opozarja, da imajo tudi bivši slovenski izseljenci pravico do take podpore ter jih poziva, da — v kolikor tega še niso napravili — vložijo ustrezne prošnje. Potrebne formulacije lahko dobijo na sedežu ZSI v Celovcu, Gasometergasse 10.

Svoje ugotovitve in stališča k perečim vprašanjem so zborovalci strnili v posebni izjavi, za predsednika Zveze slovenskih izseljencev pa je bil ponovno izvoljen Lovro Kramer, ki je občni zbor zaključil z ugotovitvijo, da je tudi vsakoletno srečanje bivših slovenskih izseljencev dokaz naše zvestobe narodu in materinemu jeziku — idealom, za katere smo trpeli in se borili in ki jim hočemo ostati zvesti tudi v bodoče.

Po občnem zboru so se udeleženci ob obujanju spominov na skupno pregnanstvo in izmenjavi mnenj o aktualnih vprašanjih še dalj časa zadržali na družabnem srečanju, ki so ga z ubrano pesmijo obogatili domači pevci pod vodstvom Janeza Petjaka.

Na občnem zboru ZSI so se zbrali številni zastopniki izseljenških družin, ki jim je spregovoril tudi predsednik ZSO dr. Francija Zwitter, s pesmijo pa so njihovo srečanje oplešali domači pevci.

Jzjava

sprejeta na občnem zboru
Zveze slovenskih
izseljencev dne 25. sept.
1977 v Globasnici

Bivši slovenski pregnanci, zbrani na občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev dne 25. septembra 1977, poudarjamo, da smo resno zaskrbljeni nad razvojem v Avstriji in zlasti na Koroškem.

Našo zaskrbljenost povzročajo v prvi vrsti dogodki, ki smo jim pričeli v zvezi z vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Pred meseci so začele veljati izvedbene odredbe k zakonu o narodnih skupinah. Z uradne strani trdijo, da pomenijo ti ukrepi dokončno izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe in se hvalijo celo z vzorno rešitvijo manjšinskega vprašanja. V resnici pa so bile s temi ukrepi naše pravice bistveno okrnjene, naše naseljitveno ozemlje glede veljavnosti slovenskega uradnega jezika zoženo na eno tretjino in glede dvojezičnih napisov celo na eno šestino, koroški Slovenci pa z ozirom na pravice razdeljeni na najmanj osem različnih kategorij.

Z ureditvijo, ki je bila proti upravičenim pomislekom in utemeljenim zahtevam prizadeta manjšina sprejeta brez njenega sodelovanja zgolj na zahtevo nemških nacionalistov, se koroški Slovenci ne moremo in nečemo sprijazniti. Zato odločno odklanjamo sedanjo rešitev, ki pomeni eklatantno kršenje določil člena 7 in enostransko revizijo državne pogodbe.

Posebej pa ugotavljamo, da s takim reševanjem demokratična Avstrija z legističnimi ukrepi nadaljuje politiko, ki jo je s fizičnim nasiljem začel uresničevati nacizem — namreč politiko likvidacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Smrtni obsodbi, ki jo je izrekel nad našim narodom nacizem, smo se koroški Slovenci uprli z orožjem v roki; tudi danes smo pripravljeni z vsemi razpoložljivimi sredstvi legalnega boja zoperstaviti se poskusom izničenja naših pravic in sploh osporavanja naše prisotnosti na podedovani domači zemlji.

Izražamo našo solidarnost z vsemi, ki jih policijski preganjanje in postavljanje pred sodišče samo zaradi tega, ker so opozarjali na neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe in zahtevali dosledno uresničitev naših mednarodno zagotovljenih pravic. Z ogorčenjem obsojamo ravnanje varnostnih organov, ki so se proti slovenskim aktivistom in mladincem posluževali metod brutalnega nasilja (kakršnih smo vajeni le iz dobe gestapovskih zaporov in SS-ovskih taborišč), medtem ko so pred leti pri zloglasnem „Tafelsturm“ iste oblasti s svojim zadržanjem ne le omogočile, temveč celo spodbujale in pospevale protizakonito podiranje uradnih napisov. Protestiramo proti kriminalizaciji našega pravičnega boja ter zahtevamo ukinitve zastraševalnih procesov in drugih oblik pritiska na našega človeka, v čemer vidimo očiten dokaz diskriminacije in kršenja osnovnih človekovih pravic.

Podpiramo osrednji organizaciji koroških Slovencev in njunem boju za popolno uresničitev vseh v državni pogodbi zagotovljenih pravic na celotnem ozemlju naše avtohtone naselitve. To ozemlje je bilo neizbrisno začrtano zlasti z zločinsko izselitvijo naših družin v dobi nacizma: povsod tam, kjer so nas preganjali, zapirali in izseljevali, Slovenci živimo tudi danes in na tem ozemlju morajo biti v celoti in dosledno izvedena vsa določila člena 7, kot pridobitev našega trpljenja in našega prispevka v boju proti fašizmu.

Nas bivše pregnance, ki smo že enkrat bili žrtev zločinskega nasilja nemškega nacionalizma in nacizma, pa razumljivo še posebno zaskrbljujejo tudi množični dogodki, ki čedalje očitneje potrjujejo vedno večji razmah dejavnosti neonacističnih in velikomemskih elementov v Avstriji. Medtem ko se v sosednih državah širi odpor demokratičnih sil zoper pojave neofašizma, pa Avstrija po krivdi odgovornih političnih in uradnih dejavnikov vedno bolj postaja torišče starih in novih nacistov ter revanšističnih sil, kar je v flagrantnem nasprotju z obveznostmi, ki jih Avstriji nalaga zlasti člen 9 državne pogodbe.

V boju proti silam, ki so Avstrijo že enkrat pahnila v propad, se čutimo koroški Slovenci povezani z vsemi poštenimi, demokratičnimi državljani naše skupne domovine. Svoj prispevek v tem boju bomo dajali zlasti s tem, da bomo tradicije protifašistične narodnoosvobodilne borbe in izseljeniške zavesti prenašali na mladi rod, ker le tedaj, če bo poznal resnico o nacizmu in njegovem zločinskem nasilju, bo vedel ceniti svobodo in demokracijo ter se znal boriti za očuvanje teh pridobitev.

MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL

FRANC AICHHOLZER:

Iz mojih spominov

Pred enim letom — 5. oktobra 1976 — je umrl Franc Aichholzer, narodni in kulturni delavec, ki je pol stoletja dejavno sooblikoval življenje in ustvarjanje koroških Slovencev. Vedno vztrajen in borben je stal na braniku ogroženega naroda, v usodnih trenutkih pa je vselej strpno, a odločno branil pravice svojih sonarodnjakov. Široko je bilo področje njegove dejavnosti in neizmerni so bili prispevki, ki jih je po žrtvovalno in nesebično dajal v korist mladine, naroda in — človeka.

Zivljenje in delo Franca Aichholzerja je pomemben del zgodovine koroških Slovencev. Skromen, kakor je bil on sam, pa je zapis njegovih spominov, ki jih z dovoljenjem njegove hčerke objavljamo ob obletnici njegove smrti v hvaležen spomin možu, ki nikdar ni zatajil...

Pol ure hoda od Baškega jezera, ob vznožju Karavank, leži Dobje. Vas spada v faro Loče in v občino Bekštanj, ki se uradno imenuje Finkenstein. Hiše so traztresene ob jezeru pod skalnato Jepo.

Dobje je vas, „kjer mi zibel tekla je...“. Rodil sem se pozimi, 12. svečana 1884. leta. V družini nas je bilo pet otrok in moja mati, rojena Stefančič, nas je učila peti slovenske pesmi. Vzgojala nas je v slovenskem duhu. Nemško ni znala, saj je bila šola na Koroškem tedaj še slovenska. Tudi moj oče, mali kmet in mizar, je bil zaveden Slovenec. Kar pomnim, je bil naročen na edini takratni slovenski list „Mir“ in na knjige Mohorjeve družbe v Celovcu.

Potem ko sem odrasel ljudski šoli, obiskoval sem jo v Ločah, me je oče dal v obrtno šolo v Beljaku. Zelel je, da bi tudi jaz postal mizar, kakor je bil sam. Fran Eller, rodoljubni nadučitelj v Mariji na Zilji, pa je očeta pregovoril, da sem se vpisal na celovško učiteljsko šolo. Tu sem maturiral leta 1904 in tri leta kasneje opravil usposobljenostni izpit za poučevanje na ljudskih šolah z nemškimi in slovenskimi je-

zikom. Profesor materinega jezika na učiteljsko je bil Josip Apih, doma iz Begunj na Gorjskem. Apih je bil znan tudi kot zgodovinar. Med drugim je napisal tedaj znamenito knjigo „Leto 1848 in Slovenci“. V njej opisuje zlasti revolucionarno gibanje, ki je v tem viharinem obdobju zajelo Slovence. Z vso predanostjo in potrpežljivostjo nas je takratne slovenske študente učil in vzgajal. On je bil tisti, ki je gojil in ohranjal v nas zavest slovenstva, ljubezen do rodu in jezika. Nemški kolegi so to vedeli in nas kaj radi nazivali „Apichjünger — Apihovi učenci“.

Kotlje v Mežiški dolini, ki je tedaj upravno spadala v področje Celovca, so bile prvi kraj, kjer sem učiteljeval. Med učenci v mojem razredu sta bila tudi brata Kuhar, oba zelo nadarjena. Kdo od Slovencev ne pozna Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca? V svojih čudovito lepih delih opisuje svoja mladostna leta, socialne razmere v Mežiški dolini in na Koroškem, trnovo življenjsko pot mladega človeka in koroškega Slovenca. Vorančev brat Lojze je postal časnikar in je živel v Ljubljani. Na Koroškem smo vselej radi prisluhnili

njegovi besedi, ko je v radijskih oddajah govoril o svetovnem položaju.

Nekateri slovenski učitelji smo januarja 1905. leta priredili prijateljsko srečanje v Šmihelu nad Pliberkom. Celovški časnik „Freie Stimmen“ je to priložnost izrazil in trdil, češ da ustanovljamo slovensko učiteljsko društvo in tako delamo razdor med koroškimi učitelji. Moral sem zapustiti Kotlje in oditi

v odmaknjene Libeliče, še istega leta jeseni pa na gorato Ojstrico nad Dravogradom. Tam sem živel v zelo težkih in neurejenih razmerah in sem nevarno zbolel. Po večmesečnem zdravljenju sem bil spet premeščen, tokrat na tri-razredno ljudsko šolo v Malošah pri Beljaku. Poučeval sem v tretjem razredu in dosegel, da so bili ti učenci deležni slovenskega pouka po tri ure na teden, kakor je to določal učni načrt za utrakvistične šole. Otroci so radi prebirali tudi knjige, ki so jim bile na voljo v mladinski knjižnici, urejeni v neki zasebni hiši. V tem kraju sem več let sodeloval tudi pri Hranilnici in posojilnici, ustanovljeni okrog leta 1910.

Nasploh je bilo med koroškimi Slovenci v tistem času kulturno življenje zelo razgibano. Za to so skrbeli tedaj ustanovljena slovenska društva in knjižnice. Slovenci so se radi udeleževali predavanj, raznih tečajev, prirejali igre in pevske koncerte. Prav v ta namen je bilo leta 1904 ustanovljeno društvo „Gorotan“. Ustanovitelja sta bila akademika filolog Franc Mišič iz Borovelj in jurist Janko Vidic iz Zrelca. Dokler je društvo delovalo kot ferijalno društvo slovenskih akademikov na Koroškem, je imelo le malo članov. Zato je kasneje zajelo tudi slovenske učitelje, ki jih je bilo lepo število. „Gorotan“ je postal društvo slovenskih akademikov in učiteljev na Koroškem. V njem so učitelji imeli poseben odsek, v katerem so razpravljali o šolskih vprašanjih, zlasti o reformi tedanje utrakvistične šole, ki ni več ustrezala času. V društvu sem bil vsa leta načelnik šolskega odseka, za referate pa je največkrat poskrbel pokojni Rudolf Mencin, ki je leta 1967 umrl v Ljubljani.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Turska avto cesta se obrestuje

Iz poslovnega poročila Turske avto ceste za leto 1976 je razvidno dobro poslovanje te družbe zlasti na „goratem“ odseku ceste med krajema Eben na Solnograškem in Rennwegom na Koroškem. Ta del avtoceste je že gotov in že drugo leto v prometu.

Čeprav je pri uporabi tega odseka Turske avto ceste treba plačati cestnino, je cesta zelo frekventirana zlasti s strani inozemskih vozačev, ki vidijo v tej cesti ugodno povezavo preko Alp, ki je tako velika olajšava in tudi važnega gospodarskega pomena.

V prvem poslovnem letu, odkar so dali v promet omenjeni „gorski odsek“ avto ceste, jo je prevozilo 1.153.026 vozil (skoro polovico v mesecih julij in avgust). To ogromno število vozil so registrirali na bloku za pobiranje cestnine v St. Michaelu v Lungau. Bruto-dohodki, ki so jih prejeli za cestnino so znašali 191,14 milijona šilingov — 50 odstotkov te vsote je bilo plačanih v nemških markah.

V istem letu (1976) so pričeli tudi z deli na obeh odsekih — Liesertal (Rennweg—Gmünd na Koroškem) in Fritzbach (Hütttau—Eben na Solnograškem). Od obeh gradbišč je tehnično vsekakor mnogo težavnejši odsek Liesertal, ki ima skupno dolžino 16,5 km, od tega pa bo kar 8 km ceste speljane preko mostov. Gradbeni stroški obeh odsekov bodo znašali 5 milijard šilingov; 80 % te vsote pa bo pogoltnil kar odsek Liesertal.

Logična posledica izgradnje gorskega odseka Turske avto ceste je sedaj sklep avstrijskih in jugoslovanskih gospodarstvenikov, da se bo pričelo z gradnjo karavanškega cestnega predora, tako da bo v bližnji prihodnosti cestna povezava iz Nemčije v Jugoslavijo izredno olajšana, saj Alpe na tem območju ne bodo predstavljale nobene ovire več. Poleg tega pa cesta vodi skozi čudovite kraje, ki štejejo med najlepše v Evropi. Tako bo Turska avto cesta tudi pomemben prispevek k popestitvi pokrajine.

NOGOMETNA TEKMA med učitelji iz Roža in Podjune

v ponedeljek, 10. oktobra 1977 ob 14.30 uri na športnem igrišču v Trdnji vasi/Hör-tendorf.

Ljubitelji športa prisrčno vabljeni!

Zadnje romanje v letošnji jeseni

NA SVETO GORO bo v četrtek 20. oktobra.

Prijave sprejema Dom v Tinja-h do 14. oktobra 1977.

ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI

Slovenski atletski klub — blamaža

Po remiju na domačih tleh proti moštvu iz Zelezne Kaple je enajsterica Slovenskega atletskega kluba v nedeljo gostovala v Borovljah in nastopila proti tamošnjemu moštvu, ki zaseda zadnje mesto na lestvici in je bilo do nedelje še brez točke. Vsekakor je SAK po zadnjih neuspešnih hotel dokazati, da moštvo res ni tako slabo, kot to pričajo rezultati zadnjih tekem.

Toda kar je sledilo je bila ena sama blamaža. Slovenska enajsterica je bila bolj podobna tropi plašnih kur, kot pa nogometni ekipi. To pa zaradi tega, ker je pripustila, da je nasprotnik popolnoma diktiral igro, da v moštvu slovenske enajsterice ni bilo zapaziti nobenega koncepta, primanjkovala je borbenost in imel si vtis da enajsterica sploh ni zainteresirana na uspehu. To se najboljši dokumentira v tem, da SAK pravzaprav ni imel učinkovite možnosti za gol. Vsekakor je bila to ena največjih blamaž, ki jih je SAK do-

živel, odkar se je klub ustanovil. SAK bo imel, če ne bo zaigral bolje, verjetno še težave v tej skupini. Na trenerja Rogiča čaka še precej dela, da bo iz teh enajstih igralcev ustvaril dejansko enoto. Vrh tega pa je bil Gustl Zablatnik tokrat ponovno izključen, kar je zelo boleče, saj v pretežni meri odvdi od njega igra slovenskega moštva.

Če je mogoče tokrat koga pohvaliti, so to Beton, Zablatnik ter Jakovac. Rezultat torej 1:0 za Borovlje, SAK pa zaseda na lestvici 9. mesto s petimi točkami iz 6 tekem.

Druga ekipa senzacionalna

S samo desetimi, v končni fazi s samo osmimi igralci je druga ekipa premagala drugo enajsterico Borovljčanov z rezultatom 4:1 (2:0). Tik pred koncem prvega polčasa je bil izključen Mirko Perč, v drugem polčasu pa se je poškodoval Albin Waldhauser. Toda tudi proti zdecimiranemu moštvu Borovljčani niso imeli možnosti.

Gole so dali: Kropiunik, Krištof, Waldhauser ter Rozman.

Mladinci SAK ponovno uspešni

Mladinci so gostovali v Skofjem dvoru in premagali nasprotnika z rezultatom 3:0. Gole sta dala Sad-jap Franc (2) in Albert Smrečnik. Vsekakor bi se prva enajsterica lahko naučila od mladincev, kako je treba igrati, in da spada k uspešnemu nastopu več, kot pa samo branje žoge.

Olimpija remizirala

V 11. kolu je Olimpija gostovala proti voditelju na lestvici, Dinamu. Ljubljancani so imeli, kot pri vsaki tekmi, velike možnosti, ki pa jih niso znali izkoristiti. Gol za Olimpijo je dal Radulovič v 71. minuti. Igra se je končala z rezultatom 1:1 (1:0). Z rezultatom ene točke proti Dinamu zaseda Olimpija 16. mesto. Tudi pri tej igri se je pokazalo, da se Olimpija od igre do igre stopnjuje. V prvi zvezni ligi vodi Partizan s 14 točkami pred Hajdukom in Dinamom.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 1. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.
NEDELJA, 2. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darila vam bo.
PONEDELJEK, 3. 10.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — solisti pojo.
TOREK, 4. 10.: 9.30 Za našo vas — 13.45 Celovski radijski dnevnik — šport — Otroci, poslušajte!
SREDA, 5. 10.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.
ČETRTEK, 6. 10.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Dr. Apovnik: Pravni nasveti — Iz ljudstva za ljudstvo.
PETEK, 7. 10.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Operetna glasba

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 1. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 9.35 Mladina poje — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Sedem dni na radiu — 12.40 Veseli domači napravi — 14.05 Iz dela glasbene mladine Slovenije — 14.25 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Gremo v kino — 19.45 Z ansambлом Bojana Adamiča — 20.00 Sobotna glasbena panorama — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden — 24.00 Poročila — 0.05 Glasba do 4.30.

NEDELJA, 2. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Nedeljska panorama lahke glasbe — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.15 Voščila — 13.20 Nedeljska reportaža — 14.05 Nedeljsko popoldne — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Skupni program JRT — 23.15 Plesna glasba za vas — 24.00 Poročila — 0.05 Glasba do 4.30.

PONEDELJEK, 3. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Ringa raja — 9.20 Pesnice za mlade risarje — 9.40 Vedre melodije — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Za vsakogar nekaj — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.05 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Izročila tisočletij — 18.25 Zvočni signali — 19.45 Z ansambлом Lajzeta Slika — 20.00 Kulturni globus — 20.10 Operni koncert — 22.20 Popevke z jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 4. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.30 Iz glasbenih šol — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Promenačni koncert — 12.40 Po domače — 14.05 V korak z mladimi — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Obiski naših solistov — 19.45 Z ansambлом Milan Ferlež — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.18 Zvočne kaskade — 22.20 Skupni program JRT — 23.15 Popevke se vrstijo — 24.00 Poročila — 0.05 Glasba do 4.30.

SREDA, 5. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Zapoje pesem — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Po Talijinih poteh — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti — 14.30 Voščila — 16.00 Loto vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Utrinki iz svetovne zborovske glasbe — 19.45 Z ansambлом Francija Puharja — 20.00 Koncert iz našega studia — 22.20 S festivalov jazza — 24.00 Poročila — 0.05 Glasba do 4.30.

ČETRTEK, 6. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Ljudsko izročilo v zborovski glasbi — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za mlade poslušalce — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Z opernih odrov — 19.45 Z ansambлом Slavka Znidaršiča — 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 S klasiki sodobne glasbe — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 0.05 Glasba do 4.30.

PETEK, 7. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 12.40 Pihalne godbe vam igrajo — 14.15 Naši umetniki mladim poslušalcem — 14.30 Voščila — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Moment musical — 19.45 Z ansambлом Zadovoljni Kranjci — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz pred polnočjo — 0.05 Glasba do 4.30.

AVSTRILIJA 1

SOBOTA, 1. 10.: 15.15 Stari sodnik — 16.15 Luis Trenker — 17.00 Kdo rokodelci z nami? — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v

sliki, kultura in šport — 20.15 Oddaja z Anneliese Rothenberger — 21.55 Šport — 22.15 Štirje tiči na vislicah — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 2. 10.: 15.55 Na daljnem zahodu — 17.00 Listamo v slikanici — 17.20 Navihaneec in medved — 17.30 Čebelica maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Domneve o nas — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Poroči se ja ne z Dunajčanko — 21.55 4+4=mi — 22.20 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 3. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Kaj bi lahko postal? — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Na daljnem zahodu — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Akcija v Manhattanu — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 4. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Legenda o Pavlu in Pavli — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Riziko — 21.10 Ob 100-tem rojstnem dnevu Alfreda Kubina — 21.55 Hiša na Eaton Place — 22.40 Poročila in šport.

SREDA, 5. 10.: 9.00 Rdeči avtobus — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Diamanti za zajtrk — 17.00 Skrivnostni otrok — 17.25 Pregled sporeda — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dr. Daalittle — 18.25 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Tele-muzej — 20.10 Umor kadeta v Wilburgu — 21.50 Poročila in šport.

ČETRTEK, 6. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Metode raziskovanja zgodovine — 10.30 Obupani ljudje — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Pionirji v Ingolstadt — 22.10 Poročila in šport.

PETEK, 7. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Moje sanje si ti — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dvor- no gledališče — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Servis-box — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Išči nova definicija za vzgojo — 22.05 Šport — 22.10 Boj — 23.55 Oddaja XY — 0.10 Poročila.

AVSTRILIJA 2

SOBOTA, 1. 10.: 16.00 Koncertna ura — 17.15 Stekleni človek — 18.00 Hollywood star playhouse — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Preudarjanje prinaša obstesti — 19.50 Galerija — 20.15 Kako se naredi vohuna — 22.05 Fatty live.

NEDELJA, 2. 10.: 15.00 športno popoldne — 18.00 Superpop — 18.20 25 let Elizabete II. — 19.45 Možje brez živcev — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 V lastni zadevi — 21.55 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 3. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Plemeniti divjak — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 Vstop prost — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Igralska strast.

TOREK, 4. 10.: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Novo v zna-

nosti — 19.30 Programacija računalnikov — 20.00 Diamanti za zajtrk — 21.45 Čas v sliki in kultura — 22.20 Klub 2.

SREDA, 5. 10.: 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Č 9 (Tirolska) — 18.55 Sailor — 19.30 Metode raziskovanja zgodovine — 20.00 Teleobjektiv — 20.50 Montreux 1977 — 21.35 Čas v sliki in kultura — 22.10 Kung Fu.

ČETRTEK, 6. 10.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Vstop prost — 19.30 Gast pri Wander Bertoniju — 20.00 Moje sanje si ti — 21.45 Čas v sliki in kultura — 22.20 Klub 2.

PETEK, 7. 10.: 18.00 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Samo en sprehod — 19.30 Šolska oddaja — Hayfever — 20.00 Gradnja 77 — 21.00 Nova — 21.20 Trailer — 22.05 Čas v sliki in kultura — 22.40 High Chaparral.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 1. 10.: 8.00 Maček Filemon — 8.15 Dogodivščine morskoga praščika — 8.30 Udarna brigada — 8.45 Modri plašček — 9.15 Dokumentarna oddaja — Od pet do sedem — 17.25 Obzornik — 17.45 Mladinski film — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.00 Kdo si, Gallus — 20.40 Celovečerni film — 22.40 Dnevnik — 23.00 625.

NEDELJA, 2. 10.: 8.15 Poročila — 8.20 Za nedeljsko dobro jutro — 8.50 625 — 9.30 Na vrat na nos — 10.30 Poretje na otoku Mirabelle — 10.55 Karina — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — Nedelj-

Krajevni odbor Zveze slovenske mladine občine Bistrica v Rožu vabi na predstavitev barvnega filma

„VRNITEV“

ki bo v nedeljo 2. oktobra 1977 ob 20. uri pri Tišlarju (Gabriel) v St. Janžu.

Ljubitelji filma prisrčno vabljeni!

sko popoldne — 15.15 Rokomet Crvena zvezda: Krivaja — 16.30 Festival kajkavske popevke Krapina 77 — 17.45 Poročila — 17.50 Ali poznate Pavla Plešo? — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Nikola Tesla — 21.00 Cres, Lošinj — 21.30 Dnevnik — 21.45 Atletski mladinski pokal — 22.00 Športni pregled.

PONEDELJEK, 3. 10.: 9.05 Šolska oddaja — 17.10 Vrtec na obisku — 17.20 Poljudno znanstveni film — 17.50 Obzornik — 18.05 Peta, prsti, cel korak — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Drama — 21.05 Kulturne diagonale — 21.55 Mozaik kratkega filma — 22.15 Dnevnik.

TOREK, 4. 10.: 8.30 Šolska oddaja — 17.15 Dogodivščine morskoga konjička — 17.30 Črna puščica — 17.55 Obzornik — 18.10 Muppet show — 18.40 Jugoslovanski trimski test — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oči kritike — 20.45 Gospa Bovary — 21.42 Obrazi jazza — 22.15 Dnevnik.

SREDA, 5. 10.: 8.50 Šolska oddaja — 17.15 Začetek lvegame polji — 17.30 Zakladi britanskega muzeja — 17.55 Obzornik — 18.10 Na sedmi stazi — 18.45 Za trobenta — 19.00 Igre v ritmu — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Ko se bo vrnil Joško — 21.35 Včeraj, danes, jutri — 22.05 Dnevnik — 22.20 Nogomet Madžarska: Jugoslavija.

ČETRTEK, 6. 10.: 9.00 Šolska oddaja — 17.25 Čudoviti svet muca filemona — 17.35 Obzornik — 17.55 Modri plašček — 18.25 Skrivnosti morja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prijatelji in sosedež — 20.30 V živo.

INEX ADRIA AVIOPROMET LJUBLJANA

Hitro in udobno na morje in v ostala jugoslovanska mesta preko ljubljanskega in mariborskega letališča.

Ljubljana—Beograd
Ljubljana—Sarajevo—Skopje
Ljubljana—Dubrovnik
Ljubljana—Tivat
Ljubljana—Split
Ljubljana—Pula
Maribor—Dubrovnik
Maribor—Split

vsak dan razen sobote in nedelje
torek, sobota
petek, sobota, nedelja
ponedeljek
nedelja
petek, sobota
sobota
torek

Za dobro počutje skrbje izvrstne posadke in moderna reaktivna letala DC-9.

Informacije: Slovenska prosvetna zveza, Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50, Inex Adria Aviopromet, Ljubljana, Tito-va 48, tel. 061/313-366, Maribor: Inex turistična agencija, Volkmerjev prehod 4.